

A-1653

INSTYTUT TURYSTYKI

BIBLIOTEKA
Instytutu Turystyki
Warszawa

MATERIAŁY DO POLITYKI PROMOCYJNEJ
UKFiT

opracowanie:

Witold Bartoszewicz

Teresa Skalska

WARSZAWA, styczeń 1996

A-1653

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowe-Badawczych

Celem opracowania jest przedstawienie syntezy wyników badań i opracowań Instytutu Turystyki dotyczących turystyki przyjazdowej. Wyróżniono trzy grupy rynków: kraje sąsiednie, ważniejsze kraje europejskie i wybrane kraje zamorskie. Przedstawiono charakterystykę poszczególnych rynków, segmentów i zaproponowano ocenę ich ważności z punktu widzenia potrzeb polityki promocji Polski za granicą.

stan aktualizacji: styczeń 1996

wykonano na zamówienie Departamentu Promocji UKFiT

Spis treści:

I. UWAGI WSTĘPNE.....	2
II. RUCH PRZYJAZDOWY DO POLSKI	3
Klasyfikacja rynków.....	7
III. RYNEK KRAJÓW SĄSIEDNICH.....	9
III.1. Turyści.....	12
Ranking rynków.....	16
Podstawowe trendy i tendencje.....	16
III.2. Odwiedzający jednodniowi.....	19
IV. RYNEK WAŻNIEJSZYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH.....	22
Usytuowanie rynków.....	25
Ranking rynków.....	27
Podstawowe trendy i tendencje.....	27
Trendy na tle świata i Europy	29
V. RYNKI ZAMORSKIE.....	31
Podstawowe trendy i tendencje.....	32
Ranking rynków.....	33
VI. WNIOSKI OGÓLNE DLA POLITYKI PROMOCYJNEJ.....	
PODSUMOWANIE.....	34
VII. LISTA ZAŁĄCZNIKÓW	36

I. UWAGI WSTĘPNE

Opracowanie obejmuje charakterystykę podstawowych rynków generujących przyjazdy do Polski na podstawie zbiorczej analizy wyników tzw. "badań granicznych" Instytutu Turystyki z lat 1992 - 1994 i trzech kwartałów roku 1995 oraz danych GUS o ruchu przyjazdowym.

Wyróżniamy trzy zasadnicze grupy rynków:

- kraje sąsiadujące z Polską
- pozostałe ważne kraje europejskie
- kraje pozaeuropejskie

W ramach każdego z nich wyróżnia się kraje (grupy krajów) o pierwszorzędym i perspektywicznym znaczeniu.

Zanalizowano:

1. Znaczenie danego rynku: liczba przyjazdów, średnie wydatki na osobę, ewentualne tendencje wzrostowe.

2. Charakterystykę ruchu przyjazdowego (z kierunków o pierwszorzędym znaczeniu). Turystyczny ruch przyjazdowy do Polski w trzech kwartałach 1995, porównania ze średnią z lat 1992 - 1994.

- długość pobytu
- forma organizacyjna przyjazdu do Polski
- wykorzystywana baza noclegowa
- główne cele pobytu w Polsce
- krytykowane aspekty podróży i pobytu
- wydatki turystów zagranicznych w Polsce (prognoza na cały rok 1995)

3. Analiza danych wg celów podróży:

a) przyjazdy w celach turystycznych

b) przyjazdy w celach służbowych i w interesach

4. Próba wskazania segmentów rozwijających się i z szansami na rozwój.

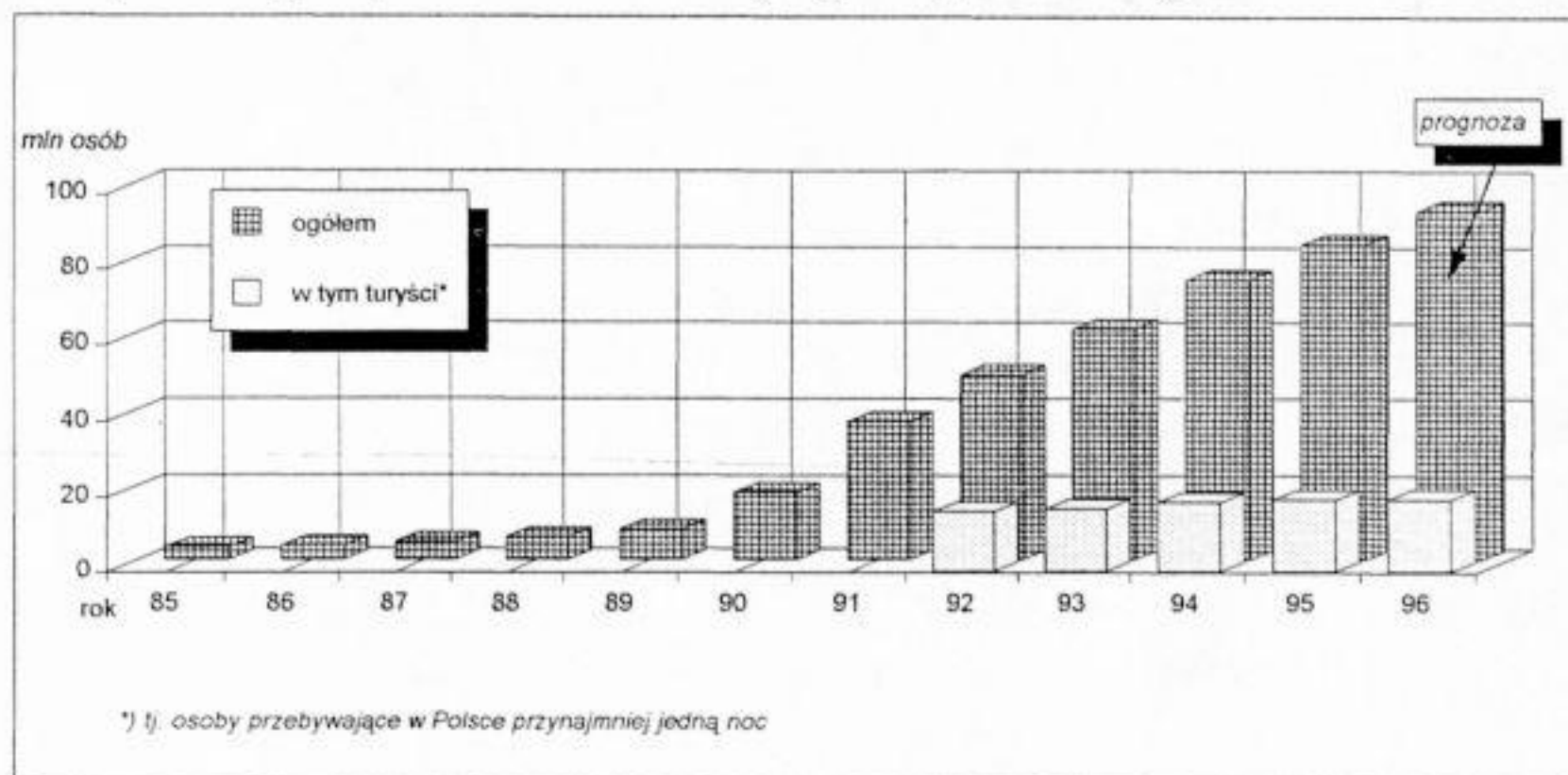
5. Przegląd zaleceń promocyjnych zawartych w istniejących opracowaniach Instytutu Turystyki na temat poszczególnych rynków (opracowała Hanna Gogolewska).

Szczegółowe dane liczbowe zamieszczono w aneksie.

Jeśli nie zaznaczono inaczej, źródłem danych są badania Instytutu Turystyki.

II. RUCH PRZYJAZDOWY DO POLSKI

Rys. 1. Przyjazdy w latach 1982-1996 (w tym turyści 1993-96).



źródło: GUS, prognoza IT

* Zakłada się że tempo wzrostu przekroczeń granicy będzie malało i w coraz większym stopniu będzie zależało od liczby nowych, lokalnych przejść granicznych.

* Szacunki udziału turystów w przyjazdach do Polski są nadal najtrudniejszym elementem statystyki międzynarodowej. Przyrost liczby turystów, szczególnie z krajów sąsiednich jest trudny do oszacowania. Szczegółowe szacunki znajdują się przy poszczególnych rynkach.

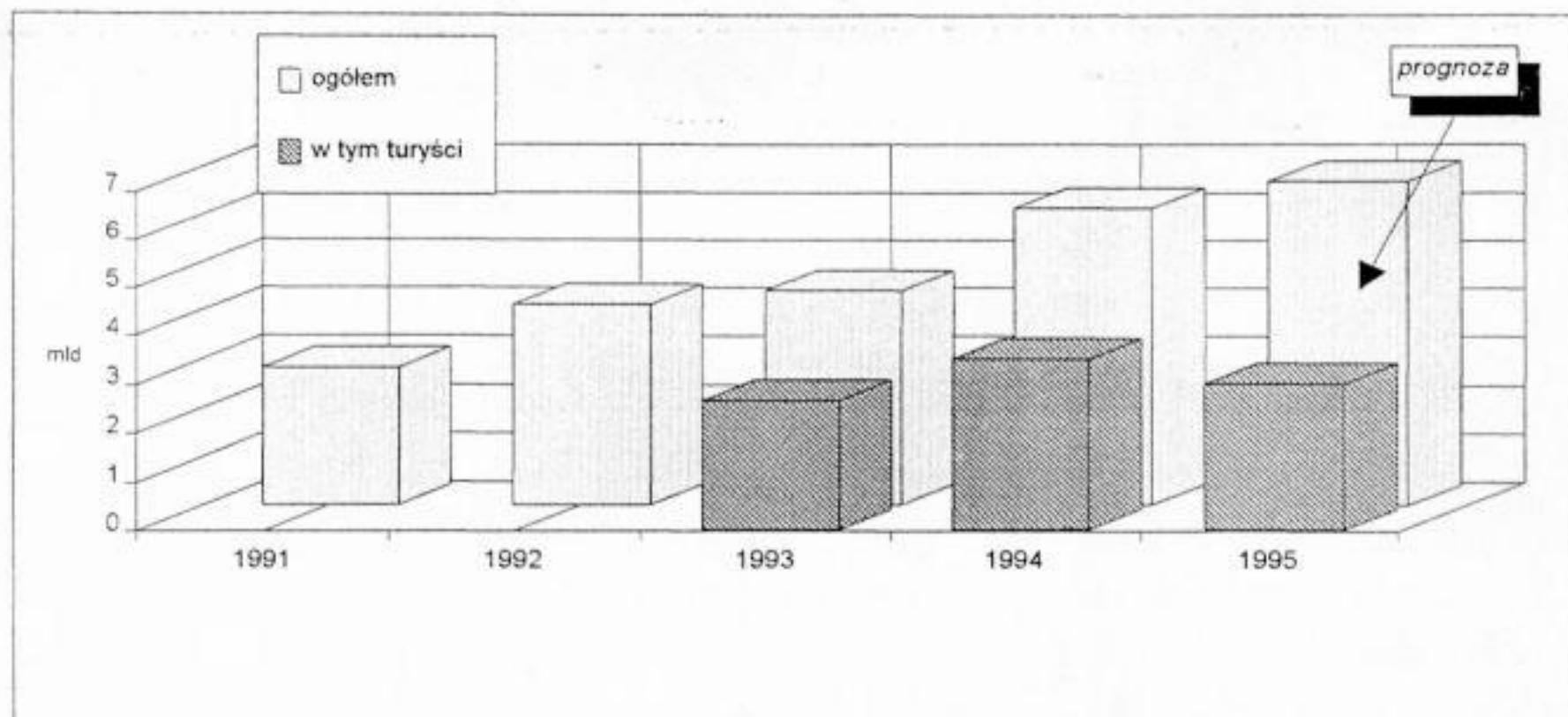
- * Działania promocyjne powinny być nakierowane na:
 - utrzymanie tempa wzrostu przyjazdów turystycznych do Polski na poziomie europejskim (ok. 5% rocznie),
 - zmianę struktury przyjazdów (spowodować szybszy wzrost przyjazdów turystów niż odwiedzających jednodniowych).

Tab. 1. Przyjazdy do Polski z głównych krajów 1989-1995

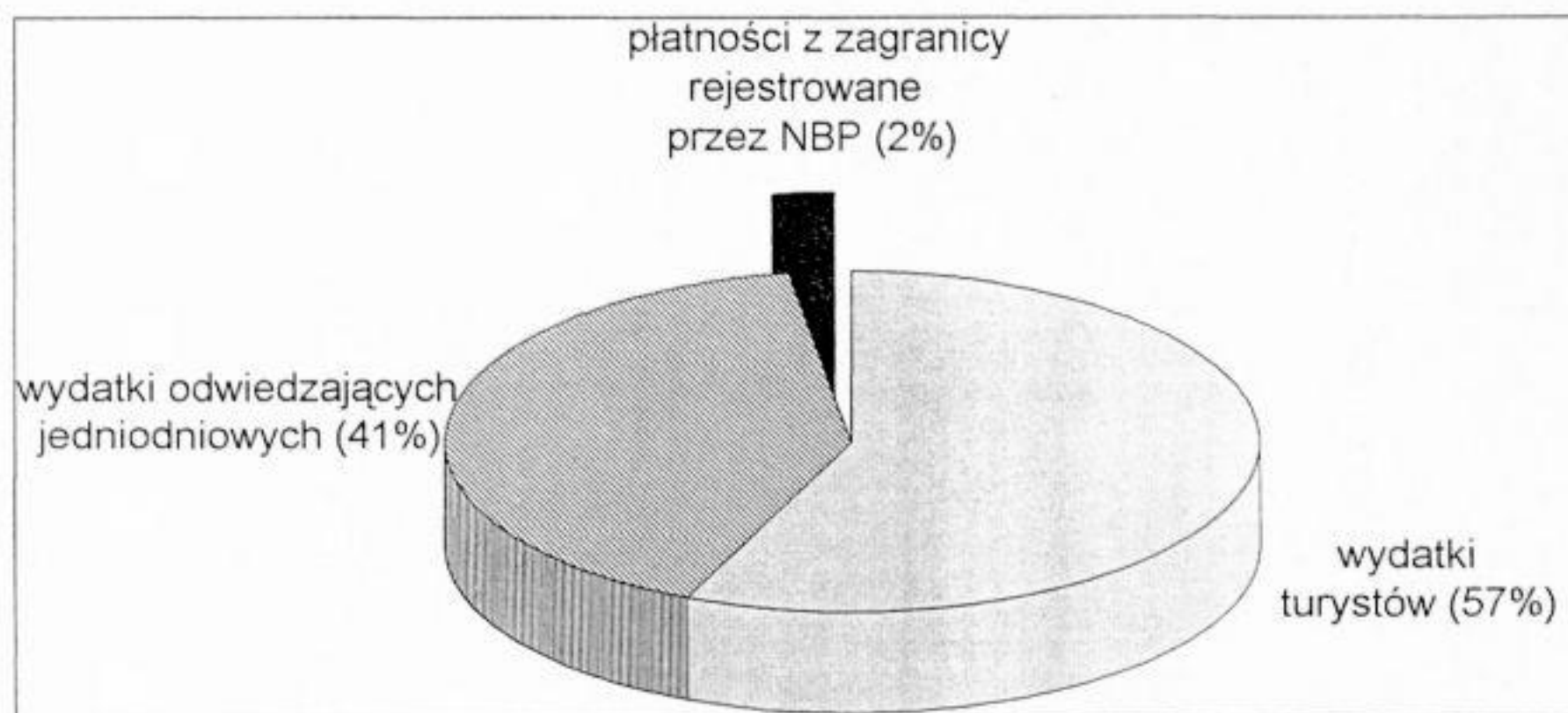
	rok 1988	rok 1989	rok 1991	rok 1992	rok 1993	rok 1994	rok 1995
RAZEM WSZYSTKIE KRAJE	6195,6	8232,6	36846,0	49015,0	60951,2	74252,8	83807,3
Niemcy	1533,3	1844,4	20885,4	30687,7	42574,0	47488,5	47593,8
kraje b. ZSRR	1739,4	2899,1	75,45,5	7788,8	8120,9	9489,9	12571,8
Czechy&Słowacja	1417,4	1502,6	6101,9	8257,6	8043,3	14114,8	20511,1
Austria	53,1	75,5	133,2	192,8	231,9	292,2	365,6
Holandia	45,8	56,1	159,4	178,9	189,1	340,5	363,2
Francja	56,2	74,8	196,9	181,4	186,5	356,7	322,7
USA	57,9	96,3	124	130,2	140,8	200,1	206,3
Szwecja	69,0	115,2	143,6	158,8	177,3	204,6	197,0
Węgry	567,0	698,5	179,9	187,3	164,5	178,6	199,7
Wlk Brytania	34,2	46,6	84,6	145,5	104,8	211,0	195,5
Rumunia	21,7	18,8	275,9	208,9	187,7	220,4	186,4
Dania	37,8	54,7	141,6	122,3	115,3	203,2	173,3
Włochy	40,4	59,7	122,7	110,6	123,5	174,2	171,2
Belgia	19,1	23,7	94,5	93,7	79,7	189,1	165,5

źródło: GUS, prognoza II

Rys. 2. Wpływy dewizowe z przyjazdów do Polski w latach 1991 - 95 w mld USD (w tym od turystów)



Rys. 3. Wpływy w roku 1994 wg źródeł powstawania



Z bieżących badań wynika, że w ciągu trzech kwartałów 1995 r. turyści zagraniczni wydawali w Polsce przeciętnie 175 usd na osobę, tj. o 2,9% więcej niż w analogicznym okresie 1994 r. Średnie dzienne wydatki na osobę kształtowały się na poziomie 32 usd, tj. o 3,2% więcej, niż w ciągu trzech pierwszych kwartałów 1994 r.

Osoby deklarujące turystyczne i wypoczynkowe cele podróży wydawały w 1995 roku nieco więcej, niż podróżujący służbowo. Średnie wydatki turystów z tej pierwszej grupy były bardzo zbliżone do wielkości z analogicznego okresu ubiegłego roku, a podróżujący służbowo wydawali mniej, niż w roku poprzednim.

We wszystkich grupach krajów osoby podróżujące samotnie wydają relatywnie więcej od tych, którym towarzyszyła rodzina: przeciętnie 1,5 raza więcej a w krajach Europy Zachodniej i wśród przyjezdnych zza oceanu: 1,5 - 4,5 raza więcej.

W porównaniu z 1994 rokiem obserwujemy dość znaczne zmiany w rozkładzie wydatków turystów na osobę. W okresie trzech kwartałów 1994 r. w grupie osób wydających do 100 usd na osobę znalazło się 55% ogółu badanych turystów podczas gdy w 1995 r. - o 10 punktów procentowych mniej. W grupie osób wydających skrajnie najwięcej (powyżej 500 usd na osobę) znalazło się mniej więcej tyle samo osób, natomiast znacznie wzrosła liczebność grupy osób wydających w okolicach przeciętnej, tj. pomiędzy 100 a 300 usd (o blisko 12 punktów).

Analiza zmian, które zaszły w ciągu trzech kwartałów 1995 r. pozwala przypuszczać, że łączne wpływy dewizowe z turystyki przyjazdowej do Polski wyniosą ok. 6.7 mld usd, tj. o około 9% więcej, niż w roku poprzednim. Ponad połowę tej kwoty (tj. 53%) stanowić będą wydatki odwiedzających jednodniowych, a więc w lwiej części pieniądze przeznaczone na zakupy przygraniczne.

* Przyrost wpływów był w pierwszym rzędzie uzależniony od wzrostu liczby przekroczeń granicy a w mniejszym stopniu od liczby turystów czy wzrostu wydatków turystów. **Nadal marginesowe w całej strukturze są przekazy z zagranicy dokonywane na konta polskich podmiotów turystycznych i bez systematycznych działań rządu polskiego to najważniejsze dla branży turystycznej źródło dochodów z turystyki przyjazdowej nie zwiększy się.** Należy podkreślić, że w Europie Zachodniej mimo spadku udziału biur podróży w międzynarodowej turystyce przyjazdowej jest on nadal wyższy niż w Polsce.

* Korzystne dla Polski byłoby w pierwszym rzędzie zwiększenie dochodów z turystów odwiedzających Polskę oraz zwiększenie wydatków na usługi (w tym usługi turystyczne).

Tab. 2. Wydatki na osobę i dzienne wg krajów w 1995 roku i średnio w latach 1993 - 1995

Kraje	Przeciętne wydatki (USD)			
	średnia ważona 93-95		prognoza na rok 1995	
	na osobę	na dzień	na osobę	na dzień
Ogółem	168	30	217	40
Niemcy	149	27	193	37
Czechy	75	14	91	17
Słowacja	44	10	69	13
Rosja	296	60	185	39
Ukraina	98	19	134	29
Białoruś	111	26	86	30
Litwa	108	27	86	16
Francja	188	30	202	33
Wlk.Brytania	346	49	217	33
Skandynawia	281	44	221	43
Beneluks	282	35	249	30
Austria	224	35	339	74
Włochy	298	40	223	25
USA, Kanada	758	46	418	31

Klasyfikacja rynków.

Wyodrębniamy następujące kryteria podziału rynków;

1. Ze względu na wagę dla polskiej turystyki przyjazdowej:

- * największe, o dużej liczbie przyjazdów do Polski (duża liczba przyjazdów jednodniowych),
- * potencjalne (duże przyrosty wyjazdów, wysokie wydatki, obecnie niewielkie znaczenie dla polskiej turystyki przyjazdowej,
- * ważne dla polskiej turystyki przyjazdowej (200-350 tys. turystów, stosunkowo duże wydatki),
- * pozostałe (inne niezaliczone do pierwszych trzech)

2. Ze względu na charakter rynku:

- * sąsiednie,
- * rynki europejskie,
- * rynki zamorskie.

Powyższe dwa kryteria wyznaczają następujące grupy rynków (krajów):

* **Rynek krajów sąsiednich** obejmujący:

- Niemcy,
- Czechy,
- Słowację,
- Ukrainę,
- Białoruś,
- Rosję,
- Litwę (wraz z Łotwą i Estonią).

* **Rynek ważnych krajów europejskich** obejmujący:

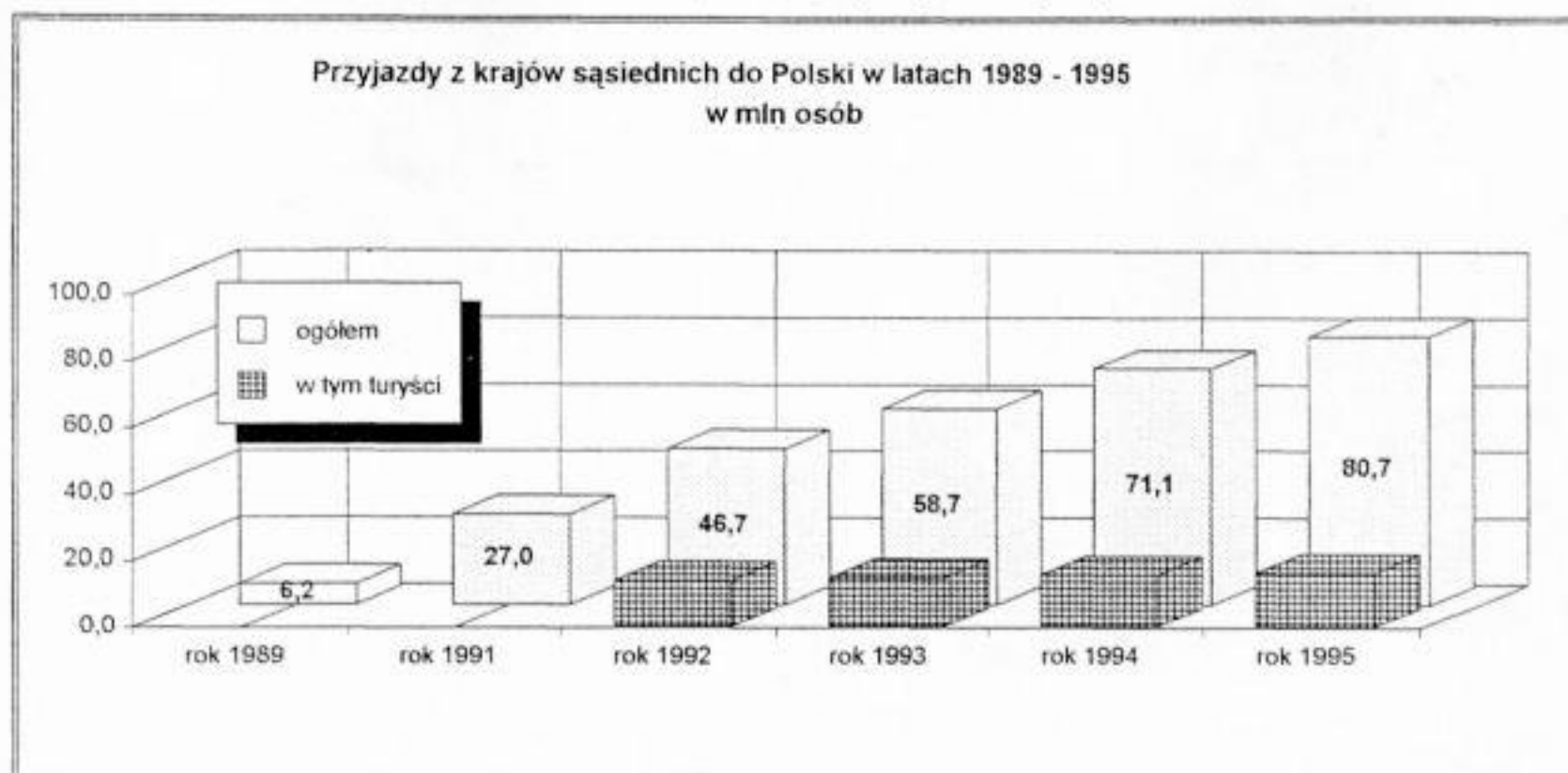
- Austrię,
- Beneluks,
- Skandynawię,
- Francję,
- Wielką Brytanię,
- Włochy,
- Węgry.

* **Rynek krajów zamorskich** obejmujący:

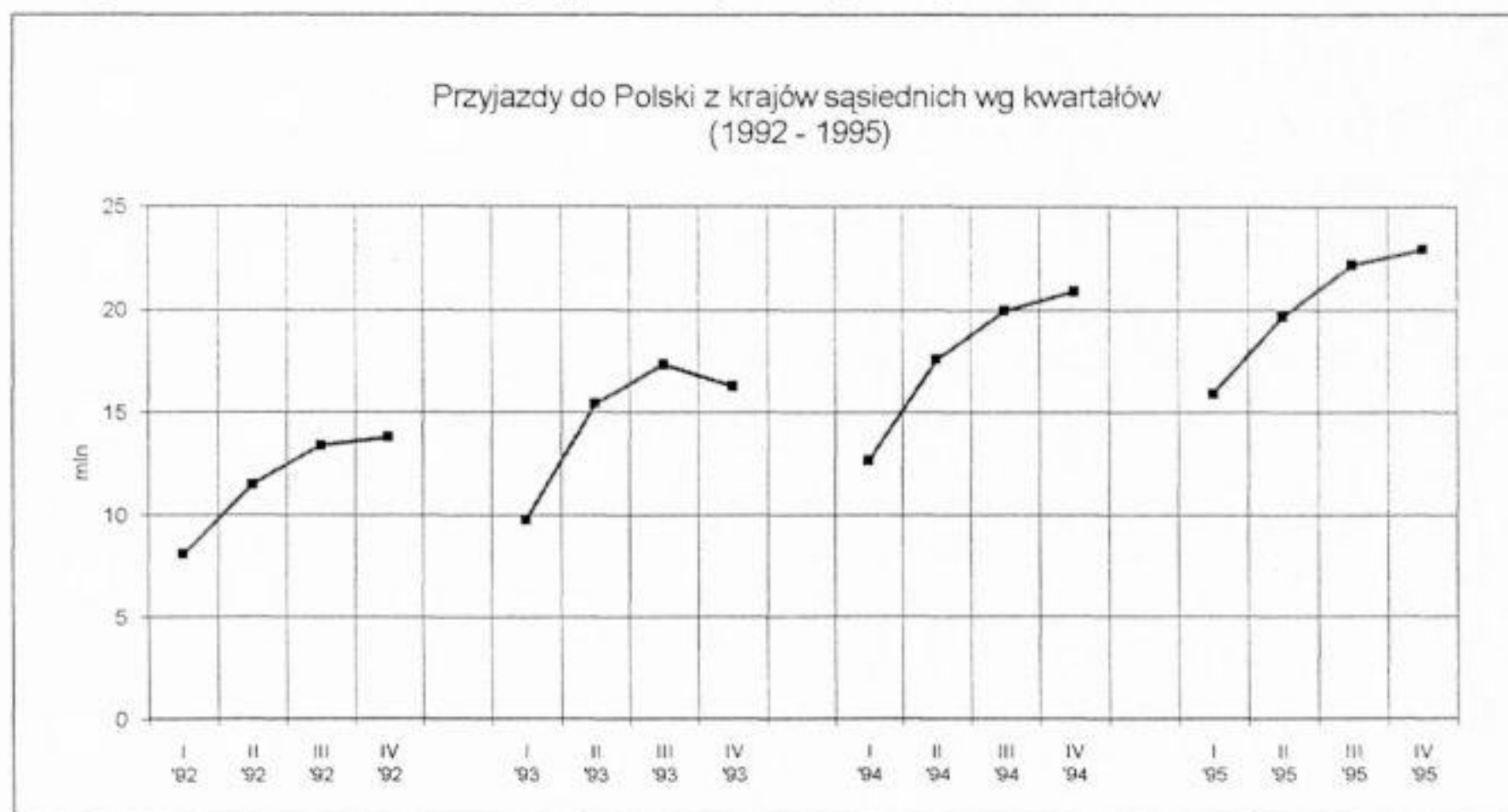
- Stany Zjednoczone Ameryki,
- Japonię,
- Kanadę,
- Koreę Płd.
- Australię,
- Izrael,
- Argentynę,
- Brazylię.

III. RYNEK KRAJÓW SĄSIEDNICH

Rys. 4. Przyjazdy ogółem w latach 1990-95 (w tym turyści)



Rys. 5. Sezonowość ruchu przyjazdowego z krajów sąsiednich



Tab. 4. Przyjazdy ogółem z krajów sąsiednich w latach 1992 - 1995

Kraj	Przyjazdy wg przekroczeń granicy w tys. osób					Średnia stopa wzrostu
	1992	1993	1994	1995 ¹	1996 ²	'92-'95*
Niemcy	30 688	42 574	47 489	47 594	48 000	15,8%
Czechy/Słowacja	8 258	8 043	14 115	20 511	23 000	35,4%
Czechy		5 625	11 143	15 937	17 000	68,3%
Słowacja		2 418	2 972	4 574	6 000	37,5%
kraje b. ZSRR	7 789	8 121	9 490	12 572	13 300	17,3%
Ukraina		2 302	3 155	4 776	5 200	44,0%
Białoruś		1 661	2 152	3 254	3 600	40,0%
Rosja		1 547	2 404	2 338	2 400	22,9%
Litwa		1 344	1 144	1 230	1 200	-4,3%
pozostałe**		1 268	635	974	900	-12,4%
Razem	46 734	58 738	71 093	80 677	84 300	20,0%

*) dla Czech, Słowacji i poszczególnych krajów byłego ZSRR za lata 1993-1995

**) w roku 1993 jeszcze wielu przyjezdnych z krajów byłego ZSRR posługiwało się paszportem ZSRR i stąd zaliczano ich do kategorii "pozostałe"; w tej sytuacji podawanie średniej stopy wzrostu byłoby mylące; porównanie roku 1995 z 1994 wykazuje wzrost o 53,4%.

¹ szacunki Instytutu Turystyki na podstawie częściowych danych z 1995 roku

² prognoza Instytutu Turystyki

Tab. 6. Wpływy dewizowe wg krajów w latach 1993 - 1995

Kraj	Wpływy dewizowe Polski wg krajów w mln USD				Średnia stopa wzrostu '93 - '95
	1993	1994	1995 ³	1996 ⁴	
Niemcy	2204,5	2969,7	3815	↗	31,6%
Czechy	209,6	380,1	485	↗	52,1%
Słowacja	49,4	52,8	107	↗	47,2%
kraje b. ZSRR	1059,8	1339,8	1310	↔	11,2%
Ukraina	.	270,8	558	↗	106,1%
Białoruś	.	296,8	230	↔	-22,5%
Rosja	605,0	472,1	367	↔	-22,1%
Litwa	.	91,3	80	↔	-12,4%
pozostałe	454,8	208,8	75	↘	-59,4%
Razem	3523,3	4742,4	5717	↗	27,4%

Problem oszacowania proporcji przyjazdów turystów i jednodniowych wizyt.

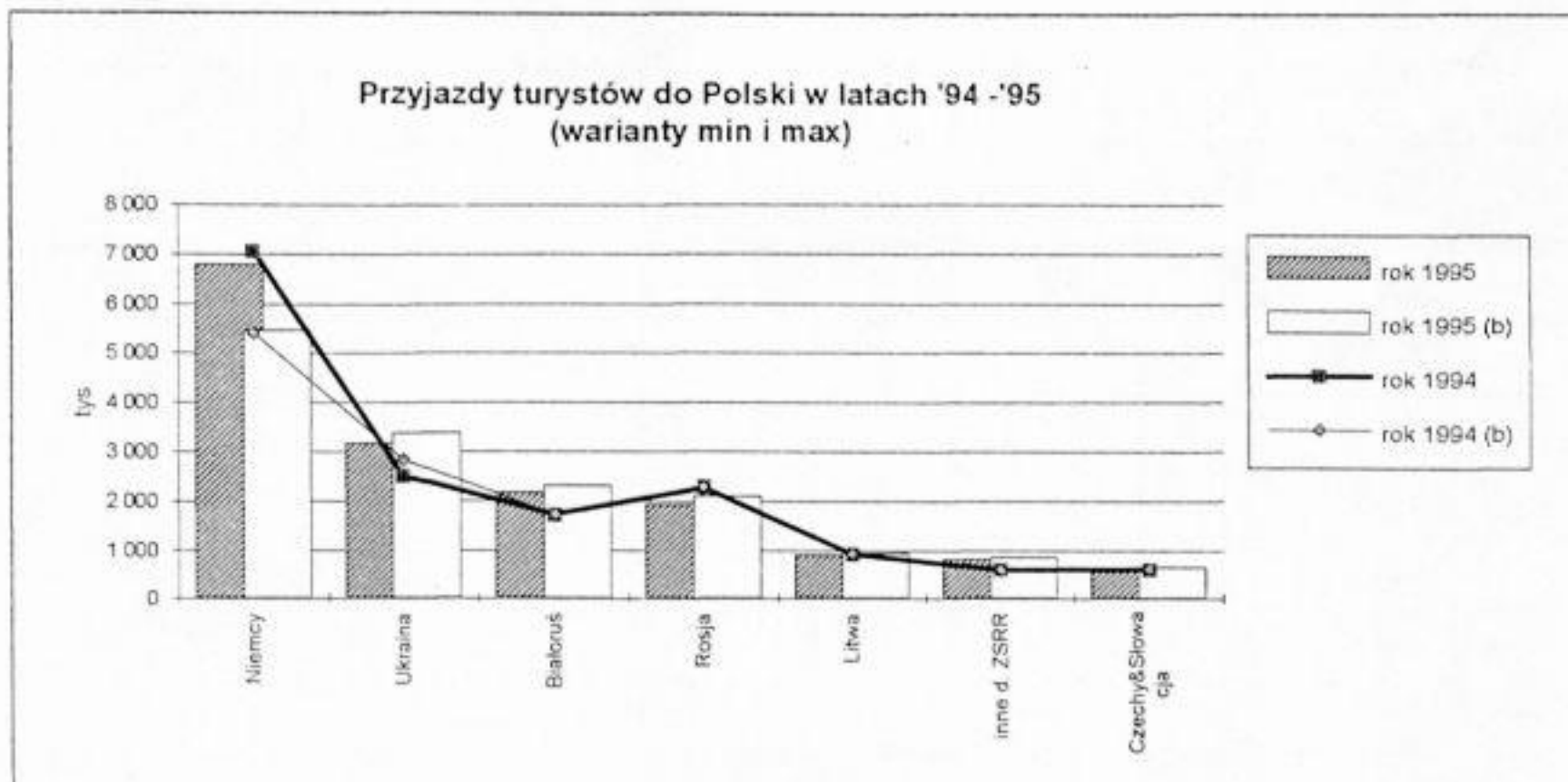
Jak o tym wspomniano w raporcie z badań w roku 1994⁵, oszacowanie liczby turystów zagranicznych, tj osób, które w naszym kraju spędziły przynajmniej jeden nocleg, musi być z konieczności bardzo przybliżone. Dla potrzeb niniejszego raportu analizowano dwa warianty, pokazane na poniższym rysunku. Aczkolwiek w obliczaniu wydatków brano pod uwagę także wariant (b), ostatecznie we wszystkich zamieszczonych tu tabelach o ruchu przyjazdowym przyjmujemy wariant bardziej optymistyczny - **i jako taki należy go traktować.**

³ szacunki Instytutu Turystyki na podstawie danych z trzech kwartałów

⁴ prognoza Instytutu Turystyki - zmiana w porównaniu z poprzednim rokiem

⁵ Witold Bartoszewicz. Teresa Skalska, Przyjazdy do Polski w roku 1994; IT, 1995

Rys. 6. Przyjazdy turystów z krajów sąsiednich do Polski w latach 1994 - 1995;
porównanie wariantowych oszacowań



III.1. Turyści.

Tab. 8. Wydatki turystów wg krajów (1992 - 1995)

Kraj	Wydatki turystów w Polsce na osobę wg krajów w USD				Średnie wydatki 1993-1995
	1993	1994	1995 ⁶	1996 ⁷	
Niemcy	111	178	193	↗	149
Czechy	71	72	91	↗	75
Słowacja	30	51	69	↗	44
Ukraina	77	97	134	↗	98
Białoruś	53	173	86	↗	111
Rosja	443	225	185	↗	296
Litwa	128	93	86	↔	108

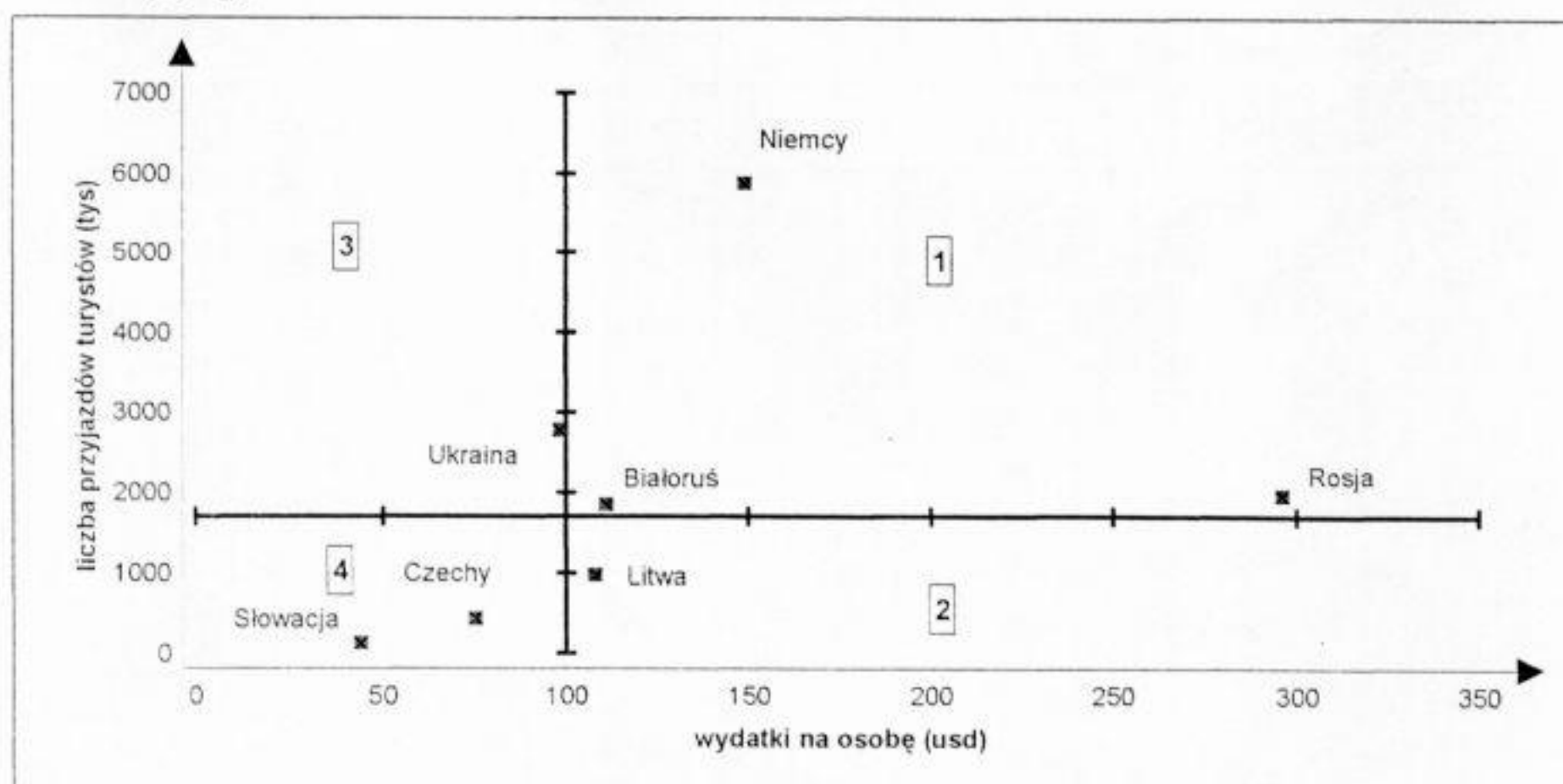
⁷ prognoza Instytutu Turystyki - zmiana w porównaniu z poprzednim rokiem

Tab. 9. Przyjazdy turystów wg krajów (1992 - 1995)

	Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski (przynajmniej jeden nocleg spędzony w Polsce)					Średnia stopa wzrostu ('92-'95)
	1992	1993	1994	1995	1996	
Niemcy	6100	6800	7071	6736	7000	3,4%
kraje b. ZSRR	7400	7470	8048	8988	9000	6,7%
Ukraina	.	2125	2524	3129	3200	21,4%
Białoruś	.	1450	1722	2134	2200	21,3%
Rosja	.	1515	2284	1934	1900	13,0%
Litwa	.	1140	915	949	900	-8,8%
inne d. ZSRR	.	1240	604	842	800	-17,6%
Czechy-Słowacja	490	480	613	593	600	6,5%
Czechy	.	335	484	466	470	18,0%
Słowacja	.	145	129	127	130	-6,6%
Kraje sąsiednie ogółem	13990	14750	15732	16317	16600	5,3%

Ogólna liczba turystów odwiedzających Polskę w roku bieżącym waha się wokół 19 mln, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym, **z czego 16,3 mln przypada na kraje sąsiednie** (średnio roczna dynamika wzrostu 1992 - 1995: 5,3%). Poziom przyjazdów turystów z Niemiec utrzymuje się na podobnym, albo nieco niższym poziomie niż w roku 1994, natomiast spadają przyjazdy z Rosji, jako jedyne go kraju byłego ZSRR. W roku 1996 nie spodziewamy się znacznego wzrostu przyjazdów turystów z krajów sąsiednich. Rynek wydaje się już nasycony.

Rys. 7. Usytuowanie rynków ze względu na wielkość przeciętnych wydatków na osobę i liczbę przyjazdów



Biorąc pod uwagę kryterium przeciętnych wydatków na osobę i liczbę przyjazdów turystów do Polski wyróżniamy cztery grupy:

Strefa 1: Niemcy i Rosja

* duże wydatki i duża liczba przyjazdów

Strefa 2: Litwa i Białoruś

* niezbyt dużo przyjazdów i dość duże wydatki

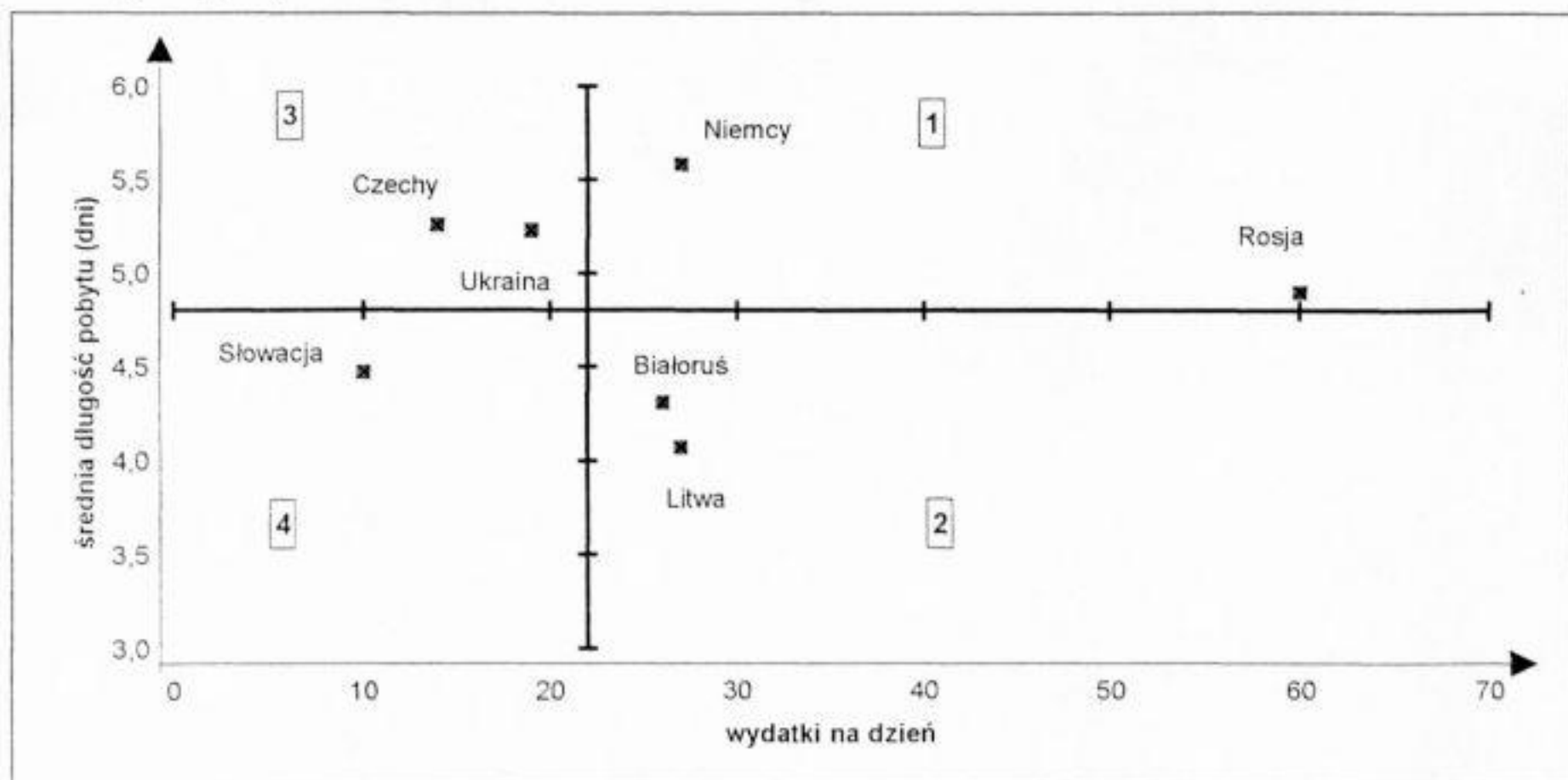
Strefa 3: Ukraina

* duża liczba przyjazdów i stosunkowo niewielkie wydatki

Strefa 4: Czechy i Słowacja

* małe wydatki i niewiele przyjazdów.

Rys. 8. Usytuowanie rynków ze względu na wielkość przeciętnych wydatków na dzień i długość pobytu



Ze względu na kryterium przeciętnych wydatków na jeden dzień pobytu i średnią długość pobytu wyróżniamy następujące grupy:

Strefa 1: Niemcy i Rosja

* duże dzienne wydatki i długi lub dość długi pobyt

Strefa 2: Litwa i Białoruś

* umiarkowane wydatki i dość krótki czas pobytu

Strefa 3: Czechy i Ukraina

* długi lub dość długi pobyt i niewielkie wydatki

Strefa 4: Słowacja

* małe wydatki i krótki czas pobytu

Jak widać, obie metody określenia ważności rynków przyniosły bardzo zbliżone rezultaty.

Ranking rynków

1. W kategorii rynków turystycznych krajów sąsiadujących z Polską zdecydowanie dominującą pozycję zajmują **Niemcy**. O znaczeniu tego rynku decyduje siła niemieckiej gospodarki i zwyczajowo wysoka aktywność turystyczna, skierowana bynajmniej nie tylko na południe. Wg World Travel & Tourism Commission Niemcy 15% wydatków konsumpcyjnych przeznaczają na podróże i turystykę. Również **Rosję** należy zaliczyć do rynków priorytetowych, zwłaszcza z punktu widzenia wielkości wydatków.
2. **Litwę, Białoruś i Ukrainę** zakwalifikować można do grupy o pośrednim znaczeniu.
3. **Czechy**, a zwłaszcza **Słowacja** zajmują obecnie dość słabą pozycję na rynku, ale istnieją poważne perspektywy rozwojowe, zwłaszcza wobec zainteresowania przyjazdami w celach turystycznych. Celowe byłoby podjęcie aktywniejszych działań w Pradze.

Podstawowe trendy i tendencje.

Turyści z krajów sąsiednich dość znacznie różnią się pod względem celów pobytu. Najczęściej motywy typowo turystyczne podają Czesi, najrzadziej Ukraińcy. Z bardzo ważnego rynku niemieckiego jedną trzecią podróży stanowią podróże tego rodzaju. Odsetek przyjazdów służbowych i w interesach wykazuje lekką tendencję spadkową, podobnie jak odwiedziny miejsca pochodzenia. Kraje byłego ZSRR charakteryzują się bardzo wysokim udziałem podróży na zakupy (i drobny handel). Nie należy jednak pomijać znaczenia podróży z tego kierunku zorientowanych bardziej turystycznie (lub takich, w których motywy turystyczne występują obok handlowych).

Niemcy

- Poziom przyjazdów turystów z Niemiec utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu z rokiem 1994.
- Maleje średnia długość pobytu, dotyczy to także pobytów osób podających typowo wakacyjno - turystyczne cele przyjazdu.
- Rosną wydatki, zarówno na osobę, jak i na dzień pobytu.
- Rosnący i zbyt duży udział turystyki miejskiej, ale w segmencie "turystycznym" wzrost pobytów wypoczynkowych nad morzem i turystyki objazdowej.
- Poprawa ogólnej oceny pobytu - zwłaszcza warunków sanitarnych, w poprzednich latach często krytykowanych.

były ZSRR

- Przyjazdy z krajów byłego ZSRR wiążą się zwykle z conajmniej kilkudniowym pobytem w naszym kraju, a motywacja handlowa i zajęcia związane z handlem, aczkolwiek dominujące, nie wyczerpują całości zjawiska. Rośnie odsetek wizyt w celach (m. in.) turystycznych.

Rosja

- Liczba przyjazdów z Rosji spada w ciągu kilku ostatnich lat, co stanowi wyjątek w grupie krajów byłego ZSRR. Spada również wielkość wydatków, które jednak wciąż pozostają wysokie. Jest to rynek, nad którym trzeba popracować. Dla wielu rosyjskich turystów (również handlowców) Polska kilka lat temu spełniała rolę stacji pośredniej w ekspansji na zachód. Teraz to jest im mniej potrzebne, stąd spadek liczby przyjazdów i inne niekorzystne tendencje:
- Malejący udział osób z wyższym wykształceniem
- Utrzymuje się stosunkowo niska ocena atrakcyjności turystycznej Polski.

Do pozytywnych tendencji można zaliczyć:

- Rośnie średnia długość pobytu, zwłaszcza osób motywowanych turystycznie, więcej pobyków w rejonach górskich i nadmorskich, większe wykorzystanie hoteli, więcej pierwszych wizyt (to ostatnie jest zmianą tyleż pozytywną ile negatywną ponieważ oznacza odpływ poprzednich gości).
- Nie znając struktury wydatków spróbujemy jednak zaryzykować hipotezę do dalszych badań: mimo, iż globalnie wydatki Rosjan w Polsce spadają, to wzrastają (i mogą nadal wzrastać) ich wydatki w sektorze usług turystycznych.

Litwa

- Liczba przyjazdów - bez większych zmian i prawdopodobnie pozostanie bez zmian w najbliższym czasie
- Wydatki maleją w ciągu ostatnich trzech lat
- Rośnie długość pobytu, w tym także w celach turystycznych.
- Więcej pobyków nad morzem.
- Utrzymuje się dominacja turystyki miejskiej
- Spadek wizyt osób z wyższym wykształceniem.

Białoruś

- Liczba przyjazdów rośnie.
- Wydatki na dzień pobytu - bez zmian.
- Rośnie długość pobyków turystycznych.
- Większe wykorzystanie hoteli i pensjonatów.
- Utrzymuje się dominacja turystyki miejskiej.

Ukraina

- Rośnie liczba przyjazdów turystów.
- Spada długość pobytu i udział pobytów turystycznych.
- Mniej narzekań na koszty pobytu i dajazd, w dalszym ciągu niezbyt wysoka ocena atrakcji turystycznych i warunków sanitarnych, aczkolwiek w roku 1995 - poprawa.

Czechy

- Nie spodziewamy się także znacznych zmian w liczbie przyjazdów turystów z Czech i Słowacji (inaczej jest wypadku wizyt jednodniowych sąsiadów z południa - te rosną regularnie od kilku lat; w porównaniu z rokiem 1994 o około 50%).
- Duży udział podróży w celach turystycznych.
- Rosną wydatki.
- W ostatnich dwu latach dużo nowych gości (rośnie odsetek pierwszych wizyt).
- Rośnie korzystanie z hoteli.
- Poprawa ocen warunków pobytu.
- Wzrost liczby turystów z wyższym wykształceniem.
- Ogólnie - rynek z dobrymi perspektywami.

Słowacja

- Rośnie długość pobytu, w tym także w celach turystycznych.
- Ogólnie niskie wydatki wykazują słabą tendencję rosnącą.
- Wzrost liczby turystów z wyższym wykształceniem i młodzieży, w segmencie turystycznym - wzrasta udział średniej grupy wiekowej.
- Rośnie korzystanie z hoteli.
- Rośnie odsetek uwag krytycznych dotyczących kosztów pobytu i warunków podróży.

III.2. Odwiedzający jednodniowi

Tab. 10. Wydatki odwiedzających jednodniowych wg krajów (1992 - 1995)

Kraj	Wydatki w Polsce wg krajów w USD					Średnie wydatki
	1992	1993	1994	1995 ⁸	1996 ⁹	'92 - '95
Niemcy	59	45	53	72	↗	57
Czechy/Słowacja	26	.	.	.	.	.
Czechy	.	39	36	32	↔	35
Słowacja	.	22	18	25	↔	22
Ukraina	.	31	81	102	↗	92
Białoruś	.	16	74	54	↔	56
Rosja	.	19	88	79	↔	79
Litwa	.	37	70	46	↗	52

W ciągu trzech kwartałów 1995 r. odwiedzający jednodniowi wydawali przeciętnie o blisko 1/4 więcej, niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Zmiany wysokości wydatków miały w poszczególnych krajach różną wielkość i różny kierunek. I tak, największy wzrost zanotowano wśród gości z Niemiec, Słowacji i Ukrainy, największy spadek wśród Litwinów i Białorusinów. Wzrosły wydatki osób deklarujących służbowe cele podróży, zmalały zaś tych, którzy deklarowali cele turystyczne. Znacznie więcej wydają osoby podróżujące samotnie niż te, które przyjeżdżają z rodziną lub znajomymi. Rozpiętość ta nieznacznie wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem.

W latach 1993-1995 najwięcej średnio rocznie wydawali Ukraińcy, Rosjanie, a dopiero w następnej kolejności - Niemcy. Poziom wydatków tych ostatnich jest jednak w miarę ustabilizowany, podczas gdy w wypadku Ukraińców obserwujemy znaczne przyrosty wydatków. Duże różnice w wydatkach w poszczególnych lat mogą wynikać z błędów stosowanej metody, a zatem powinny być przedmiotem bardziej szczegółowych badań. Jeśli idzie o Ukraińców, należy podkreślić **zgodność trendów wzrostowych zarówno wśród turystów, jak i odwiedzających jednodniowych**.

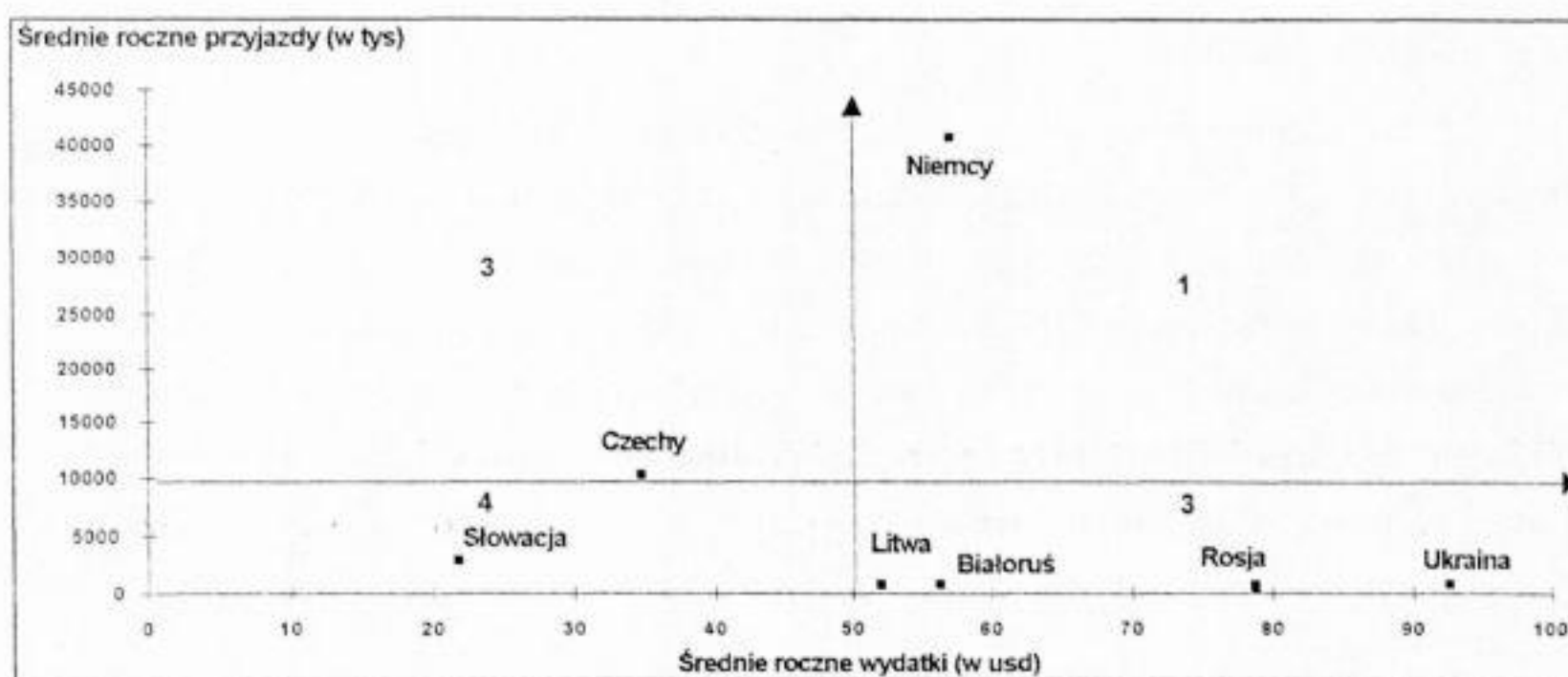
⁸ szacunki Instytutu Turystyki na podstawie częściowych danych z 1995 roku

⁹ prognoza Instytutu Turystyki - zmiana w porównaniu z poprzednim rokiem

Tab. 11. Przyjazdy odwiedzających jednodniowych (1992 - 1995)

	Przyjazdy odwiedzających jednodniowych do Polski. Oszacowanie przyjazdów w latach 1992, 1993 i w 1994 wg krajów, w tysiącach				Średnia stopa wzrostu (92-'95)
	1992	1993	1994	1995	
Niemcy	24588	35774	40417	40858	18,4%
kraje b. ZSRR	389	651	1442	3583	109,7%
Ukraina	.	177	631	1646	205,3%
Białoruś	.	211	430	1120	130,7%
Rosja	.	32	120	404	256,5%
Litwa	.	204	229	281	17,5%
inne d. ZSRR	.	28	32	132	116,3%
Czechy-Słowacja	7768	7563	13502	19919	36,9%
Czechy	.	5290	10659	15471	71,0%
Słowacja	.	2273	2843	4448	39,9%
Kraje sąsiednie ogółem	32744	43988	55361	64360	25,3%

Rys. 9. Usytuowanie rynków jednodniowych wizyt ze względu na wielkość przeciętnych wydatków i liczbę przyjazdów



Strefa 1: Niemcy

- * wysokie wydatki na osobę
- * wysoka przeciętna liczba przyjazdów odwiedzających jednodniowych

Strefa 2: kraje byłego ZSRR

- * wysokie i bardzo wysokie przeciętne wydatki na osobę (zwł. Ukraina)
- * niska przeciętna liczba przyjazdów

Strefa 3: Czechy

- * średnie i niskie wydatki przeciętne na osobę
- * wysoka i bardzo wysoka liczba przyjazdów

Strefa 4: Słowacja

- * niskie wydatki przeciętne na osobę
- * niska przeciętna liczba przyjazdów

Przewidywane zjawiska.

W ciągu ostatnich lat znacznie wzrasta liczba wizyt jednodniowych z Niemiec. Także Czesi i Słowacy bardzo często udają się do nas na krótkie wizyty w zasięgu kilku -kilkunastogodzinnej podróży tam i z powrotem.

Niemal cały wzrost ogólnej liczby przyjazdów pochodzi właśnie z owego intensywnego ruchu przygranicznego. Trend może jeszcze trwać kilka lat.

Ogromna większość jednodniowych wizyt w Polsce stanowią przyjazdy na zakupy. Wydaje się, że nasza specyfika - Polska jako centrum handlowe dla sąsiednich krajów utrzyma się w najbliższych latach. Na pewno sprzyja temu wzmocnienie marki.

Przewiduje się także wzrost liczby jednodniowych wizyt zza wschodniej granicy - wraz z rozwojem nowych targowisk w pobliżu i (ewentualną) poprawą sytuacji na przejściach granicznych.

W perspektywie dłuższej niż kilkuletniej należy się jednak liczyć z wyrównaniem cen i przejęciem pewnej części prywatnej wymiany handlowej przez hurtowników.

IV. RYNEK WAŻNIEJSZYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH

Tab. 12. Rynek wyjazdów w 1994 roku. Wydatki bez wydatków na dojazd i powrót.

Kraje	Wydatki na podróż (w USD)		Liczba wyjazdów zagranicznych (w tys.)	
	Średnio	w Polsce	Ogółem	do Polski
Austria	863,2	166	9 330	292,2
Belgia	1 585,0	razem Belgia i Holandia:	4 880	189,1
Holandia	545,0	324	20 146	340,5
Francja	783,5	449	17 709	356,7
Dania	993,2	razem Skandynawia	4 517	203,2
Finlandia	b.d.	331	b.d.	59,5
Norwegia	1735,9		2 264	57,5
Szwecja	960,0		5 081	204,6
Węgry	b.d.	b.d.	b.d.	178,6
Wlk. Brytania	470,8	509	38 878	211,0
Włochy	645,3	290	18 876	174,2

Różnice między wydatkami zagranicznymi a wyjazdami do Polski powinny być przedmiotem szczegółowej analizy prowadzonej m. in. przez POiT-y.

Uwaga: Do potencjalnych rynków europejskich należy zaliczyć:

- Szwajcarię (prawie 10 mln wyjazdów zagranicznych, wydatki na podróż = 638 USD, 65,6 tys. przyjazdów do Polski w 1994 roku, ok. 70 tys w 1995; średni przyrost roczny 92-95: 38,2 %)
- oraz Hiszpanię (prawie 12 mln wyjazdów zagranicznych, wydatki na podróż = 350 USD, 51,4 tys. przyjazdów do Polski w 1994 roku, spadek do 41 tys w 1995; ale średni przyrost roczny 92-95: 33,5 %)

Tab. 13. Przyjazdy do Polski z ważniejszych krajów europejskich (1992-1995)

i średnie tempo zmian

Kraj	Przyjazdy wg przekroczeń granicy w tys. osób					Średnia stopa wzrostu '92 - '95
	1992	1993	1994	1995 ¹⁰	1996 ¹¹	
Austria	192,8	231,9	292,2	365	370	23,8%
Beneluks *	272,6	268,8	529,6	528	530	24,7%
Belgia	93,7	79,7	189,1	165	170	20,9%
Holandia	178,9	189,1	340,5	363	360	26,6 %
Francja	181,4	186,5	356,7	323	340	21,2 %
Skandynawia	352,6	365,7	524,8	490	530	11,6%
Dania	122,3	115,3	203,2	173	190	12,3%
Finlandia	33,4	35,4	59,5	56	70	19,1%
Norwegia	38,1	37,7	57,5	63	70	18,6%
Szwecja	158,8	177,3	204,6	197	200	7,5%
Węgry	187,3	164,5	178,6	200	210	2,2 %
Wlk. Brytania	145,5	104,8	211,0	196	200	10,3 %
Włochy	110,6	123,5	174,2	171	180	15,7 %

*) Luksemburg - brak danych

¹⁰ szacunki Instytutu Turystyki na podstawie danych z trzech kwartałów¹¹ prognoza Instytutu Turystyki

Tab. 14. Wydatki turystów z ważniejszych krajów europejskich w latach 1993 -1995

Kraj	Wydatki w czasie pobytu w Polsce w USD				Przeciętna z lat 93-95
	1993	1994	1995 ¹²	1996 ¹³	
Austria	284	166	339	↗	224
Beneluks	223	324	249	↗	282
Francja	195	449	202	↗	188
Skandynawia	282	331	221	↗	281
Wlk. Brytania	470	509	217	↗	346
Włochy	393	290	223	↗	298

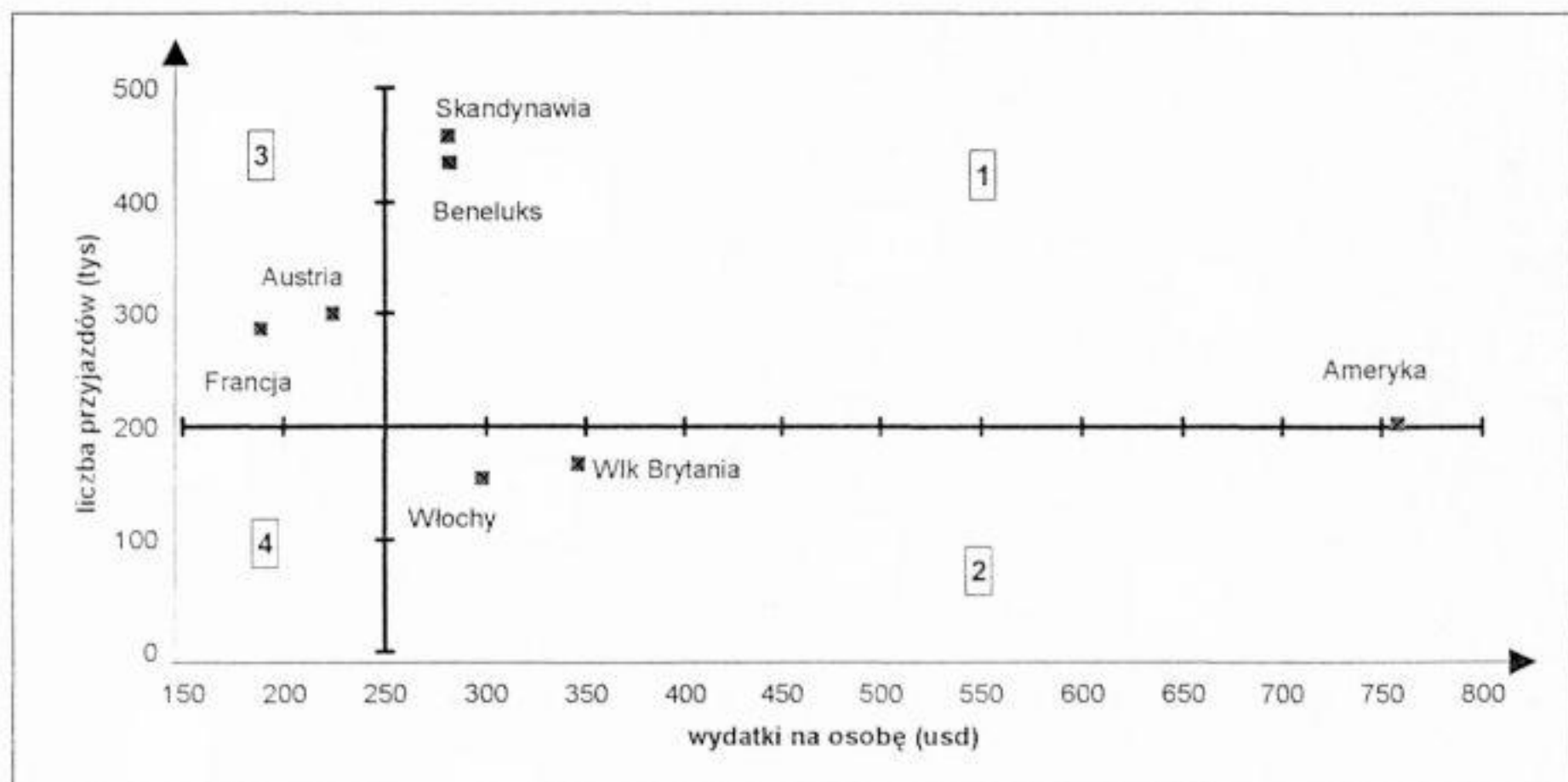
Tab. 15. Wydatki dzienne turystów z ważniejszych krajów europejskich w latach 1993 - 1995

Kraj	Dzienne wydatki turystów w Polsce w USD				Przeciętne wydatki dzienne 1993-1995
	1993	1994	1995 ¹⁴	1996 ¹⁵	
Austria	53	22	74	↔	35
Beneluks	26	47	30	↗	35
Francja	29	59	33	↗	30
Skandynawia	41	52	43	↗	44
Wlk. Brytania	58	70	33	↗	49
Włochy	66	48	25	↗	40

¹² szacunki Instytutu Turystyki na podstawie częściowych danych z 1995 roku¹³ prognoza Instytutu Turystyki - zmiana w porównaniu z poprzednim rokiem¹⁴ szacunki Instytutu Turystyki na podstawie częściowych danych z 1995 roku¹⁵ prognoza Instytutu Turystyki - zmiana w porównaniu z poprzednim rokiem

Usytuowanie rynków

Rys.10. Usytuowanie rynków ze względu na wielkość przeciętnych wydatków na osobę i liczbę przyjazdów.



Biorąc pod uwagę kryterium przeciętnych wydatków na osobę i liczbę przyjazdów wyróżniamy:

Strefa 1: Skandynawia, kraje Beneluksu, USA i Kanada

* duże wydatki (Ameryka) i dość duża liczba przyjazdów (ponad 200 tys rocznie)

Strefa 2: Wielka Brytania i Włochy

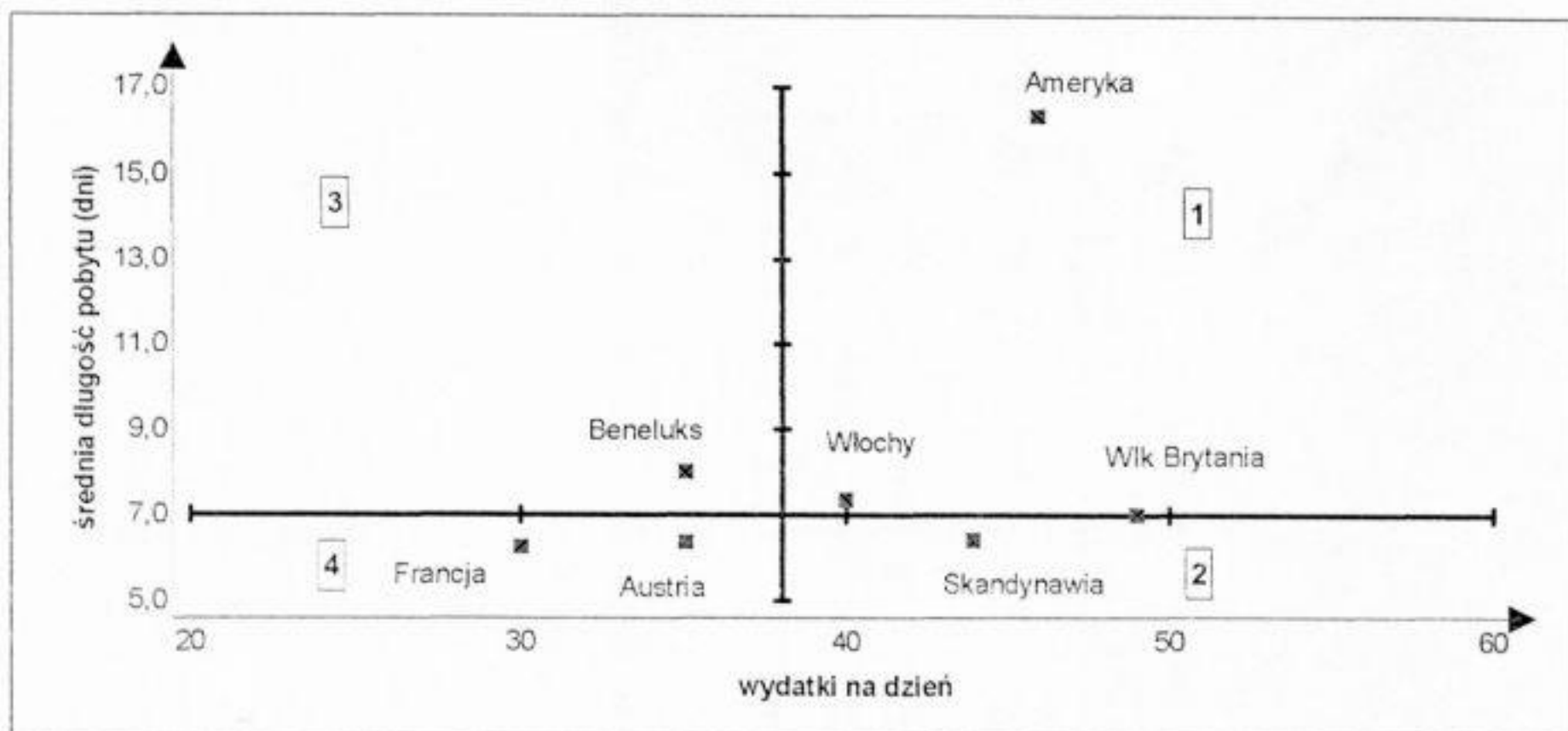
* niezbyt dużo przyjazdów i dość duże wydatki

Strefa 3: Francja i Austria

* duża liczba przyjazdów i stosunkowo niewielkie wydatki

Grupa czwarta (małe wydatki i niewiele przyjazdów) w omawianej kategorii rynków nie występuje.

Rys.11. Usytuowanie rynków ze względu na wielkość przeciętnych wydatków na dzień i długość pobytu



Biorąc pod uwagę kryterium przeciętnych wydatków na jeden dzień pobytu i średnią długość pobytu możemy wyróżnić:

Strefa 1: USA&Kanada, Włochy, i Wlk Brytania

* duże dzienne wydatki i długi lub dość długi pobyt;

Strefa 2: Skandynawia

* dość duże wydatki i krótszy średni czas pobytu ;

Strefa 3: Belgia i Holandia

* dość długi pobyt i niewielkie wydatki;

Strefa 4: Francja i Austria

* niewielkie dzienne wydatki i krótki czas pobytu.

Zwraca uwagę zatrzymanie tendencji wzrostowej w przyjazdach z wielu krajów Europy zachodniej, co następuje po bardzo znacznym wzroście w roku 1994. Liczba przyjazdów z Francji, Wlk. Brytanii, Danii, Belgii spadła w roku 1995 o ponad 10%, z Hiszpanii - jeszcze bardziej.

Oprócz Austrii tylko Holandia zachowała przyrost, ale w mniejszym stopniu (+ 7%) niż w roku 1994. Z pozostałych, nieanalizowanych szczegółowo krajów należy wymienić Węgry (odbudowanie poziomu przyjazdów sprzed kilku lat, wzrost w stosunku do 1994 o kilkanaście %) i Szwajcarię (bardzo wysoka stopa wzrostu w latach 1992 - 1994, nieco mniejsza w b.r. ale trwała).

Ranking rynków

1. Z ważnych rynków europejskich najistotniejszymi (ze względu na zastosowane kryteria oceny) rynkami są: **Skandynawia, Wielka Brytania, Holandia, Belgia i Włochy**.
2. **Francja i Austria** zajmują słabszą pozycję ze względu na stosunkowo niskie wydatki, ale należy pokreślić, że
3. **Austria** pod względem liczby przyjazdów wysuwa się na pierwsze miejsce w tej grupie rynków i zachowuje wysokie tempo wzrostu z roku 1995. Bardzo ważny rynek perspektywny.
4. **Węgry, Szwajcaria i Hiszpania** - to również interesujące rynki perspektywiczne - do dalszego obserwowania

Podstawowe trendy i tendencje.

Wśród celów pobytu turystów z krajów zachodniej Europy, USA i Kanady dominują wypoczynek, zwiedzanie, spędzanie urlopu (łącznie określone jako "typowa turystyka" oraz podróże służbowe i w interesach. Wzrost celów typowo turystycznych obserwujemy w przypadku Holandii, Belgii, Francji, Włoch i Ameryki Płn. Wyjazdy służbowe wykazują w zasadzie tendencję zniżkową (co jest zgodne z ogólnymi trendami na rynkach europejskich). Niebłahy margines stanowią podróże tranzytowe, tu jednak stwierdzamy pewien spadek.

Wlk Brytania

- Charakterystyczną cechą przyjazdów z Wlk Brytanii jest wysoki udział podróży służbowych, związanych z wielokrotnymi wizytami.
- W ostatnich latach wahanie liczby przyjazdów, w bieżącym roku niewielki spadek.
- Wysokie wydatki w poprzednich latach obecnie wykazują spadek, także długość pobytu w segmencie turystycznym maleje.
- Segment turystyczny jest dość słaby, w roku 1995 rosnący, z tendencją do wzrostu pobytów wypoczynkowych w górach i nad jeziorami.
- Maleje udział młodzieży przyjeżdżającej w celach turystycznych.

Włochy

- Stabilizacja liczby przyjazdów.
- Rośnie udział pobytów w celach turystycznych.
- Spadek wysokości wydatków, zarówno na osobę jak i na dzień, być może jest to wynikiem wzrostu udziału przyjazdów grupowych (co oznacza wydatki poniesione poza Polską).
- Wzrost narzekań na koszty pobytu (czy może koszty wycieczek). Włosi - inaczej niż większość turystów z Europy zachodniej - częściej krytykują warunki sanitarne.
- W roku 1995 rośnie udział młodzieży.

Skandynawia

- Liczba przyjazdów w roku 1995 spada, z wyjątkiem Norwegii (na poziomie 1994 r.)
- Wielkość wydatków waha się wokół 40 - 50 us\$ dziennie.
- Średnia długość pobytu - spada, podobnie jak udział podróży w celach turystycznych.
- Skandynawowie stwierdzają poprawę warunków sanitarnych, ale rośnie odsetek narzekań na koszty pobytu i warunki dojazdu.

kraje Beneluksu

- Wzrost liczby przyjazdów z Holandii, spadek - z Belgii.
- Rośnie udział podróży w celach turystycznych.
- Wydatki rosną. W roku 1995 rośnie długość pobytu, w tym w celach turystycznych. W tej grupie - większe wykorzystanie hoteli.
- Rośnie udział pierwszych wizyt w Polsce. Ogólna poprawa ocen warunków pobytu

Austria

- Jest to jedyny kraj z grupy Europy zachodniej, który utrzymał wysokie tempo wzrostu liczby przyjazdów. W roku 1995 wzrosła także wydatki, co wiąże się z wzrostem udziału podróży służbowych, większym udziałem starszych turystów i większym wykorzystaniem hoteli oraz spadku w 1995 r. odsetka osób polskiego pochodzenia.
- Ostatnio notujemy też poprawę ocen warunków pobytu.

Francja

- Po znacznym wzroście liczby przyjazdów w 1994, obecnie notujemy niewielki spadek. Poziom wydatków też zmalał do wartości z roku 1993.
- Rośnie odsetek podróży w celach turystycznych, a w tej grupie - czas pobytu i udział pierwszych wizyt w Polsce.
- Ogólna poprawa ocen pobytu, a w segmencie turystycznym - zwłaszcza kosztów (może dlatego zmalały wydatki) i warunków dojazdu.

Trendy na tle świata i Europy¹⁶

Europa ciągle jeszcze jest dominującym obszarem recepcyjnym w turystyce światowej, aczkolwiek jej dominacja słabnie. Obecnie przyjmuje około 60% całego ruchu przyjazdowego, podczas gdy w roku 1960 - 72%. Co więcej, spadek udziału Europy jest szybszy pod względem wpływów z turystyki niż przyjazdów. Rośnie konkurencja ze strony Dalekiego Wschodu i rejonu Pacyfiku.

Bardzo istotnym czynnikiem warunkującym wielkość turystyki przyjazdowej jest pozycja miejscowej waluty. Niemal wszędzie tam, gdzie nastąpiła dewaluacja waluty - wzrosła liczba noclegów spędzonych przez turystów z zagranicy. I odwrotnie: wzrost wartości waluty znajduje odzwierciedlenie w spadku turystyki przyjazdowej.

Istnieje znaczne zróżnicowanie uczestnictwa w wyjazdach wakacyjnych (na 4 noclegi lub dłużej) między poszczególnymi krajami. Średnio w krajach Wspólnoty Europejskiej ok. 60% populacji uczestniczy w takich wyjazdach (krajowych i zagranicznych). Wiele osób uczestniczy w kilku takich wyjazdach w ciągu roku, zwłaszcza Holendrzy i Francuzi, co w efekcie daje w tych krajach ponad 1 wyjazd na osobę rocznie.

Do najaktywniejszych pod względem wyjazdów zagranicznych należą: Niemcy (0,68 wyjazdów na osobę/rok), Holendrzy (0,67), Duńczycy (0,65) i Belgowie (0,56).

Wciąż najważniejszy jest kierunek północ - południe, jednakże nabiera znaczenia kierunek odwrotny oraz wzajemna wymiana turystyczna na linii wschód - zachód Europy.

European Tourism Monitor podaje, że w roku 1994 nastąpił wzrost liczby podróży do Europy wschodniej i centralnej, a z drugiej strony w kierunkach pozaeuropejskich - na dalekie

¹⁶ na podstawie: Tourism in Europe, Eurostat, Luxembourg, 1995

dystanse. Wzrasta liczba noclegów i wydatków na wyjazdy turystyczne. WTTC konstatuje korzystne trendy w branży turystycznej.

Biorąc pod uwagę szereg kryteriów, w tym także poziom wydatków, statystycy Eurostatu do najbardziej aktywnych rynków zaliczają następujące:

Belgia z Luksemburgiem, Dania, Niemcy, Włochy, Holandia,
Wlk Brytania, Austria i Szwajcaria.

Polska nie jest renomowanym krajem wyjazdów urlopowych. Jednakże w segmencie krótkich wyjazdów wycieczkowych, w wyjazdach w celu odwiedzin krewnych i znajomych (liczna i przywiązana do kraju pochodzenia Polonia), a także w pewnych niszach rynkowych turystyki specjalistycznej odgrywamy poważną rolę w Europie. Pozytywne tendencje gospodarcze w krajach Europy Zachodniej oraz w naszym owocowały w 1994 także rozwojem rynku podróży służbowych. Rok 1995 nie był już tak pomyślny dla tego sektora: przyjazdy służbowe do Polski objęła ogólna tendencja do ograniczania zbędnych delegacji. Otwarcie gospodarki i w rezultacie intensywne nawiązywanie kontaktów pomiędzy firmami wymagało licznych podróży - teraz, gdy kontakty te nawiązano, wystarczy poczta i telekomunikacja.

Można stwierdzić, iż minął czas naturalnej promocji Polski jako kraju przyjmującego. Była to darmowa promocja, którą zawdzięczaliśmy historycznym przemianom ustrojowym w naszej części Europy. Bardzo istotny był czynnik ciekawości, z natury nietrwały.

Charakterystyczny dla turystyki przyjazdowej do Polski jest dość znaczny (ostatnio malejący!) udział osób wielokrotnie odwiedzających nasz kraj. Oznacza to, że mimo dwustu - trzystutysięcznej liczby wizyt rocznie z poszczególnych krajów, społeczny zasięg podróży do Polski jest marginesowy.

V. RYNKI ZAMORSKIE

Poza USA i Kanadą brak jest badań dotyczących przyjazdów do Polski (poza liczbą przekroczeń granicy).

Warto jednak przedstawić dane porównawcze ilustrujące pozycję wybranych rynków w turystyce międzynarodowej.

Tab. 16. Rynek krajów zamorskich. Charakterystyka ruchu turystycznego w roku 1994

Kraj	średnie wydatki na podróż w USD	Liczba wyjazdów (w tys.)		
		ogółem	do Europy	do Polski
USA	920	47335	15115 ¹⁷	200,1
Japonia	2262	13579	1706	13,8
Kanada	637	18344	1560**	24,3
Korea Płd.	1296	3154	224	2,6
Australia	1843	2354	513**	12,8
Izrael	1642	b.d.	152**	23,7
Tajwan	1662	4744	41**	b.d.
Singapur	1402*	b.d.	54**	b.d.
Wsch Azja&Pacyfik razem (1993) *	1168	75508	8078	1590,5 (do Europy centr i wsch)
Argentyna*	b.d.	b.d.	240**	1,9
Brazylia*	b.d.	b.d.	390**	1,8

źródła: WTO - Tourism Trends

*)Yearbook of Tourism Statistics, WTO, 95 (dane za 1993)

**)European Travel Commission, Annual Report, 1994

¹⁷ co stanowi zdecydowaną większość wszystkich podróży z USA poza kontynent amerykański

Tab. 17. Przyjazdy z rynków zamorskich do Polski w latach 1992-1995

Kraj	Liczba przyjazdów do Polski (w tys.)				Średnia stopa wzrostu 1992-1995
	1992	1993	1994	1995 ¹⁸	
USA	130,2	140,8	200,1	206	16,6%
Japonia	10,4	13,6	13,8	18,4	20,9%
Kanada	26,8	23,7	24,3	24,5	-2,9%
Korea Płd.	2,9	2,9	2,6	5,6	24,1%
Australia	13,1	11,9	12,8	13,6	1,3%
Izrael	16,4	19,1	23,7	25,8	16,4%
Argentyna	1,5	1,7	1,9	2,1	12,8%
Brazylia	1,5	1,4	1,8	2,7	21,0%

Również przyjazdy z Chin wykazują w 1995 wzrost - do ok. 5 tys.

Podstawowe trendy i tendencje.

USA i Kanada

- Rynek ten charakteryzuje się dużym udziałem Polonii i bardzo długim średnim czasem pobytu.
- Liczba przyjazdów utrzymuje się na podobnym poziomie, w ciągu ostatnich lat obserwujemy stały trend wzrostowy w wypadku USA i lekki spadek w przypadku Kanady.
- Długość pobytu - rośnie. Wydatki w roku 1995 wykazują tendencję malejącą.
- Rośnie odsetek podróży w celach turystycznych.

¹⁸ prognoza Instytutu Turystyki na podstawie częściowych danych z 1995 roku

Ranking rynków

1. W kategorii rynków pozaeuropejskich wyróżniają się **Stany Zjednoczone** ze znacznymi wydatkami i zdecydowanie najdłuższym czasem pobytu w Polsce w porównaniu z krajami Europy zachodniej.
2. Inne kraje pozaeuropejskie zajmują niską pozycję jeśli idzie o liczbę przyjazdów. Trzeci po USA i Kanadzie jest **Izrael** (dwadzieścia kilka tysięcy wizyt w 1995, przy ok. 16% średniorocznej stopie wzrostu w latach 92-95).
3. Ważny **rynek japoński** wykazuje dużą dynamikę wzrostu (21%)
4. Inne **rynki azjatyckie** (Korea Płd, Chiny, Singapur, oraz **płd amerykańskie** (Argentyna i Brazylia) można zaliczyć do perspektywicznych, ale w dość odległej perspektywie czasowej.

Rynki zamorskie i tzw. marginalne to najczęściej rynki turystyki zorganizowanej, a więc mimo niewielkich przyjazdów mogą być one istotne dla branży turystycznej oraz dla przewoźników (np. 65% podróży Amerykanów poza kontynent jest zorganizowanych przez biura podróży). Zadanie: co najmniej utrzymać stan obecny; wykorzystać szansę jaką stanowi wzrost liczby podróży w celach turystycznych.

Wzrost liczby przyjazdów z Izraela mógłby być znaczniejszy; należy wzbogacić ofertę.

Warto zwrócić uwagę na to co przyciąga Japończyków do Europy¹⁹ - na pierwszym miejscu są to muzea i galerie (23%), następnie zwiedzanie (22%) i atrakcyjne miasta (19%), następnie zakupy (13,5%) teatr, koncerty (4%) oraz turystyka górską (3%). Konkurencyjność Polski w tym kontekście nie wygląda najgorzej pod warunkiem odpowiedniej promocji walorów kulturowych, wykraczającej poza Chopina.

Chiny i Korea Płd to przede wszystkim rozwijający się rynek podróży służbowych, który należy obserwować.

Takie kraje jak Argentyna i Brazylia nie figurują na żadnej z list rankingowych WTO, ani pod względem wydatków, ani pod względem liczby podróży zagranicznych. Jednakże uważa się te kraje za potencjalne rynki turystyki wyjazdowej w przyszłości.

19 cyt za: European Travel Commission, Annual Report, 1994

VI. WNIOSKI OGÓLNE DLA POLITYKI PROMOCYJNEJ. PODSUMOWANIE.

- Zakłada się że tempo wzrostu przekroczeń granicy będzie malało i w coraz większym stopniu będzie zależało od liczby nowych, lokalnych przejść granicznych.
- Niemal cały wzrost ogólnej liczby przyjazdów pochodzi z intensywnego ruchu przygranicznego. Trend może jeszcze trwać kilka lat.
- Zwraca uwagę zatrzymanie tendencji wzrostowej w przyjazdach z wielu krajów Europy zachodniej, co następuje po bardzo znacznym wzroście w roku 1994.
- Przyrost wpływów był w pierwszym rzędzie uzależniony od wzrostu liczby przekroczeń granicy, a w mniejszym stopniu od liczby turystów czy wzrostu wydatków turystów. Nadal marginesowe w całej strukturze są przekazy z zagranicy dokonywane na konta polskich podmiotów turystycznych i bez systematycznych działań rządu polskiego to najważniejsze dla branży turystycznej źródło dochodów z turystyki przyjazdowej nie zwiększy się.
- Szacunki udziału turystów w przyjazdach do Polski są nadal najtrudniejszym elementem statystyki międzynarodowej i wymagają udoskonalenia badań.
- Ogromna większość jednodniowych wizyt w Polsce stanowią przyjazdy na zakupy. Wydaje się, że nasza specyfika - Polska jako centrum handlowe dla sąsiednich krajów utrzyma się w najbliższych latach. Można oczekiwać wzrostu liczby jednodniowych wizyt z wschodniej granicy. W perspektywie dłuższej niż kilkuletniej należy się jednak liczyć z wyrównaniem cen i przejęciem pewnej części prywatnej wymiany handlowej przez hurtowników.
- Polska nie jest renomowanym krajem wyjazdów urlopowych. Jednakże w segmencie krótkich wyjazdów wycieczkowych, w wyjazdach w celu odwiedzin krewnych i znajomych (liczna i przywiązana do kraju pochodzenia Polonia), w turystyce zakupowej, a także w pewnych niszach rynkowych turystyki specjalistycznej odgrywamy poważną rolę w Europie.
- Rynki zamorskie i tzw. marginalne to najczęściej rynki turystyki zorganizowanej, a więc mimo niewielkich przyjazdów mogą być one istotne dla branży turystycznej oraz dla przewoźników.

Obserwujemy ponadto:

- spadek segmentu podróży służbowych (mniej przyjazdów, mniejsze wydatki);
- obiecujący rozwój segmentu podróży w celach turystycznych (więcej przyjazdów, dłuższy pobyt);
- charakterystyczny dla turystyki przyjazdowej do Polski jest dość znaczny (ostatnio malejący!) udział osób wielokrotnie odwiedzających nasz kraj. Oznacza to, że mimo dwustu - trzystutysięcznej liczby wizyt rocznie z poszczególnych krajów, społeczny zasięg podróży do Polski jest marginesowy;
- w Europie Zachodniej, mimo spadku udziału biur podróży w międzynarodowej w turystyce przyjazdowej, jest on nadal wyższy niż w Polsce.

Ogólne działania promocyjne powinny być nakierowane na:

- utrzymanie tempa wzrostu przyjazdów turystycznych do Polski na poziomie europejskim (ok. 5% rocznie),
- zmianę struktury przyjazdów (spowodować szybszy wzrost przyjazdów turystów niż odwiedzających jednodniowych).
- Korzystne dla Polski byłoby w pierwszym rzędzie zwiększenie dochodów z turystów odwiedzających Polskę oraz zwiększenie wydatków na usługi (w tym usługi turystyczne).

Można stwierdzić, iż minął czas naturalnej promocji Polski jako kraju przyjmującego. Była to darmowa promocja, którą zawdzięczaliśmy historycznym przemianom ustrojowym w naszej części Europy. Bardzo istotny był czynnik ciekawości, z natury nietrwały. Hasłem dnia jest teraz normalność (w sensie poziomu usług, prezentacji i "opakowania" produktu) i dostępność (zarówno w sensie komunikacyjnym, jak i obecność ofert na rynku - w zasięgu klienta).

Podsumowanie rankingu rynków

1. W kategorii rynków turystycznych krajów sąsiadujących z Polską najważniejsze są

- **Niemcy i Rosja**
- następnie **Litwa, Białoruś i Ukraina,**
- **Czechy** (celowe byłoby podjęcie aktywniejszych działań w Pradze)
- oraz **Słowacja.**

2. Z ważnych rynków europejskich najistotniejszymi są:

- **Skandynawia, Wielka Brytania, Holandia, Belgia i Włochy.**
- **Francja i Austria**
- **Węgry, Szwajcaria i Hiszpania**

3. W kategorii rynków pozaeuropejskich wyróżniają się:

- **Stany Zjednoczone**
- **Kanada i Izrael**
- **Japonia**
- **Korea Płd, Chiny, Singapur, oraz Argentyna i Brazylia**

VII. LISTA ZAŁĄCZNIKÓW

1. Profile wybranych rynków w świetle badań Instytutu Turystyki - s. 37
2. Cele przyjazdów - s. 65
3. Szczegółowa analiza wydatków - s. 68

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Edukacyjnych

Profile: wydatki i podstawowa charakterystyka analizowanych rynków.

Kraje sąsiednie

Niemcy

W badanym okresie turyści z Niemiec wydawali przeciętnie 193 usd na osobę co oznacza, iż dzienne wydatki wyniosły ok. 35 usd. Długość pobytu turystów niemieckich nie uległa zmianie, tak więc wzrost przeciętnych wydatków na osobę i na dzień pobytu w stosunku do analogicznego okresu 1994 r. jest zbliżony i wynosi ok. 8%. Niemcy deklarujący turystyczne cele pobytu wydawali więcej, niż przeciętnie, mniej natomiast, niż w 1994 r. Wydatki podróżujących w celach służbowych pozostały na zbliżonym poziomie. Osoby podróżujące samotnie wydawały nieznacznie więcej od tych, którym towarzyszyła rodzina lub znajomi. Rozpiętości w wydatkach, występujące między tymi dwiema grupami uległy w ostatnim roku splaszczeniu.

W latach 1992-1995 notuje się trwały, pozytywny trend w wielkości wydatków turystów z Niemiec, zarówno w przeliczeniu na osobę jak i na dzień pobytu. Analiza rozkładu wydatków na osobę wykazuje znacznie większy udział turystów w grupach o średnich i wyższych wydatkach (od 100 do 300 usd i powyżej 500 usd). Zmniejszył się natomiast udział osób wydających najmniej: w przedziale do 100 usd znalazło się w 1995 r. 40% badanych a w 1994 r. - 46%. Co trzeci turysta z Niemiec przeznacza na pobyt w Polsce 50 - 100 usd.

Przeciętne wydatki turystów z tego kraju na osobę, liczone na podstawie badań z lat 1993-1995 wyniosły 149 usd (o 11% mniej, niż wydatki ogółem) a przeciętne wydatki dzienne - 27 usd (o 10% mniej)

W 1995 r. nastąpił znaczny wzrost wydatków ponoszonych przez odwiedzających jednodniowych (o ponad 1/3 w relacji do analogicznego okresu 1994 r.). Wzrost wysokości wydatków ponoszonych przez osoby deklarujące turystyczne cele podróży był nieco wyższy niż podróżujących w sprawach służbowych. Osoby podróżujące samotnie wydawały 1,5 raza więcej, niż przyjeżdżające w towarzystwie rodziny bądź znajomych.

Jeżeli przyjmiemy założenie, że tendencje zaobserwowane w pierwszych trzech kwartałach 1995 r. utrzymają się do końca roku, można się spodziewać, że przeciętne wydatki turystów z Niemiec wyniosą 193 usd na osobę (37 usd na dzień pobytu) a odwiedzających jednodniowych - 72 usd na osobę.

Średnie roczne wydatki odwiedzających jednodniowych z Niemiec wyniosły w latach 1993-1995 57 usd i były wyższe od przeciętnych dla ogółu badanych o blisko 10%.

Łączne wpływy dewizowe z rynku niemieckiego powinny więc w 1995 r. oscylować wokół 3,8 mld usd. Oznacza to wzrost o 28% w stosunku do 1994 r. Tempo wzrostu wpływów dewizowych z rynku niemieckiego nieco spadło (z 35% do 28% rocznie), głównie za sprawą nieznacznego zwiększenia się wydatków turystów. Udział wpływów od odwiedzających jednodniowych wzrośnie w 1995 r. do 72%. To właśnie ten segment rynku decyduje o wpływach dewizowych z Niemiec i wpływach dewizowych z turystyki w ogóle. Tempo wzrostu wydatków odwiedzających jednodniowych z Niemiec jest ściśle skorelowane z poziomem inflacji i pozycja marki na międzynarodowym rynku walutowym. Łączne wpływy z rynku niemieckiego stanowić będą aż 57% wpływów dewizowych z turystyki przyjazdowej do Polski.

Niemcy	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
<i>udział %:</i>	100,0	33,0	30,2
Średnia długość pobytu	4,8	6,5	3,7
zmiany, tendencje	↗	↗	↗
w roku 1995	↗	↗	
Organizacja podróży	indywidualnie	indywidualnie	indywidualnie
zmiany, tendencje	indywidualnie ↗	grupa zorganizowana grupa ↗	zapr.institucji
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach	pobyt w miastach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗	wypoczynek w górach objazd po kraju wypoczynek nad morzem ↗ w 1995 objazd ↗	
Miejsce noclegów	hotel, motel itp u rodziny, znajomych kwatery, pensjonat	hotel, motel itp kwatery, pensjonat	hotel, motel itp kwatery, pensjonat
zmiany, tendencje	hotele ↗ w 1995 pensjonaty ↗	rodzina/znajomi ↗	hotele ↗ rodzina/znajomi ↗
Która wizyta?	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	wielokrotne wizyty ↗ w 1995 zatrzymanie trendu		
Środek transportu	samochód	samochód	samochód
zmiany, tendencje	samochód ↗	autokary ↗	
Co krytykowano?	stan sanitarny niski standard usług dojazd	stan sanitarny niski standard usług dojazd	stan sanitarny niski standard usług dojazd
zmiany, tendencje	ogólna poprawa, zwłaszcza war. sanitarne		
Grupy wieku	35-44	35-44	35-44
zmiany, tendencje	starsi ↗		
Wykształcenie	średnie	średnie	wyższe
zmiany, tendencje	bez zmian		
Polskie pochodzenie	ponad 10%	bez zmian	
zmiany, tendencje	↗		

Białoruś

Przeciętne wydatki turystów z Białorusi na osobę spadły do połowy poziomu z ubiegłego roku. Jest to w znacznym stopniu spowodowane spadkiem długości pobytu, gdyż przeciętne wydatki na dzień uległy tylko nieznacznym zmianom. Wydatki osób podróżujących służbowo spadały szybciej, niż deklarujących turystyczne cele pobytu. Znacznie - z 40% w 1994 do 65% w 1995r - zwiększył się udział Białorusinów deklarujących najniższe wydatki (do 50 usd). W przeciwieństwie do ubiegłego roku skrajnie wysokie wydatki pojawiają się jedynie sporadycznie. O blisko 30% spadły również przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych: znacznie bardziej wśród osób deklarujących służbowe cele podróży niż wśród podróżujących turystycznie.

Należy się spodziewać, że łączne wpływy dewizowe z Białorusi wyniosą w 1995 r. ok. 230 mln usd, z czego blisko 80% przypadnie na wydatki turystów. Rynek białoruski dostarczy ok 3.5% łącznych wpływów dewizowych Polski z tytułu turystyki przyjazdowej.

Białoruś	razem	turystyka, wypoczynek	slużbowe, interesy
	100,0	22,2	25,3
Średnia długość pobytu	3,9	4,8	4,1
zmiany, tendencje	↕	↗	↘
w roku 1995		↗	
Organizacja podróży	grupa zorganizowana indywidualnie	grupa zorganizowana	grupa zorganizowana indywidualnie
zmiany, tendencje	indywidualnie ↗	grupy ↗	
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach	pobyt w miastach objazd po kraju wypoczynek w górach wypoczynek w górach i nad morzem ↗ miasta ↗	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗		
Miejsce noclegów	hotel, motel itp kwatery, pensjonat	hotel, motel itp kwatery, pensjonat	hotel, motel itp kwatery, pensjonat
zmiany, tendencje	hotele ↗ rodzina/znajomi ↘	hotele ↗ kwatery, pensjonat ↗ w 1995 pensjonaty bez zmian	
Która wizyta?	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	wielokrotne wizyty ↗		
Środek transportu	samochód pociąg autokar	samochód autokar	samochód pociąg
zmiany, tendencje	autokar ↗	w 1995 autokar ↗	
Co krytykowano?	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu
zmiany, tendencje	koszty ↗ dojazd ↘ atrakcje tur. ↗ w 1995 ogólna poprawa		
Grupy wieku	35-44	25-34	35-44
zmiany, tendencje	bez zmian		
Wykształcenie	średnie	średnie	średnie
zmiany, tendencje	średnie ↗ wyższe ↘		

Ukraina

Ukraina jest jedynym krajem z bloku państw b. ZSRR, w którym obserwujemy jednoznaczne wzrostowe tendencje w wysokości wydatków, zarówno turystów, jak i odwiedzających jednodniowych. Przeciętne wydatki turystów na osobę wyniosły w ciągu trzech kwartałów 1995 r. 134 usd i wzrosły - w porównaniu z analogicznym okresem 1994 r. - o 38%. Wydatki dzienne ukształtowały się na poziomie 29 usd (wzrost o 20%). W 1994 r. blisko połowa Ukraińców wydawała mniej, niż 50 usd a w 1995 r. - niespełna 40%.. Nastąpiło przesunięcie w kierunku grup o wyższych (200-300 usd) a nawet najwyższych (powyżej 500 usd) wydatkach. W 1995 r. obserwuje się znaczny wzrost wydatków osób deklarujących turystyczne cele pobytu przy nieznacznym spadku wydatków osób podróżujących służbowo.

Można się spodziewać, że w tym roku ogólne wpływy dewizowe z rynku ukraińskiego będą dwukrotnie większe od ubiegłorocznych i wyniosą ok 560 mln usd. Na sumę tę złożą się w ponad 70% wydatki odwiedzających jednodniowych. Według prognoz wpływy z tego rynku przewyższą łączne wydatki Rosjan i będą stanowić blisko 9% łącznych wpływów dewizowych Polski z tytułu turystyki przyjazdowej.

Ukraina	razem	turystyka, wypoczynek	slużbowe, interesy
	100,0	17,7	20,5
Średnia długość pobytu	4,7	5,4	6,0
zmiany, tendencje	↗	↗	↗
w roku 1995	↗		
Organizacja podróży	grupa zorganizowana	grupa zorganizowana	zaproszenie
zmiany, tendencje	grupy ↗ indywidualnie ↗		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach	pobyt w miastach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	pobyt na wsi ↗ w 1995 bez zmian	objazd po kraju wyp. w górach	objazd po kraju
Miejsce noclegów	hotel, motel itp u rodziny, znajomych	hotel, motel itp	hotel, motel itp
zmiany, tendencje		w 1995 hotele ↗ i rodzina/znajomi ↗	kwatery, pensjonaty hotele ↗
Która wizyta?	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje		pierwsze wizyty ↗	
Środek transportu	pociąg samochód	samochód	samochód
zmiany, tendencje	autokar ↗ w 1995 samochód ↗	pociąg	pociąg
Co krytykowano?	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu
zmiany, tendencje	koszty ↗ dojazd ↗ atrakcje tur ↗ stan sanitarny ↗ w 1995 ogólna poprawa		
Grupy wieku	25-34	25-34	25-34
zmiany, tendencje	bez zmian	w 1995 młodzież ↗	
Wykształcenie	średnie	średnie	wyższe
zmiany, tendencje	wyższe ↗		
Polskie pochodzenie	ponad 10%	ponad 10%	

Rosja

Kraje b. ZSRR, w tym i Rosję cechują w tym roku spadkowe tendencje w wysokości wydatków. Rosjanie wydawali przeciętnie 124 usd na osobę (tj. 29 usd na dzień pobytu) co stanowiło 70% wydatków ubiegłorocznych. W mniejszym stopniu spadły średnie wydatki na dzień co jest skorelowane ze skróceniem pobytu w Polsce. Znacznie mniej turystów wydaje poniżej 50 usd (34% w 1995 r. wobec 40% w 1994 r.) ale w sposób istotny mniej liczebna jest również grupa wydających najwięcej: w 1994 r. 13% Rosjan wydawało powyżej 500 usd na osobę podczas gdy w 1995 r. ten sam wskaźnik wyniósł ok. 7%. Wzrost wydatków turystów podróżujących służbowo był słabszy, niż osób deklarujących turystyczny cel pobytu, ich wydatki były również nieco wyższe. W latach 1993-1995 notuje się stałą spadkową tendencję wielkości przeciętnych wydatków turystów z tego rynku. W tym roku należy się również spodziewać spadku przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych: dane z trzech kwartałów wykazały spadek o ponad 10%. Mimo to jednak średnie roczne wydatki liczone na podstawie danych z lat 1993-1995 plasują Rosję wśród krajów o bardzo wysokich wydatkach przeciętnych - zarówno w grupie turystów jak i odwiedzających jednodniowych.

Należy się spodziewać, że wpływy dewizowe z rynku rosyjskiego wyniosą w 1995 r. ok. 370 mln usd (tj. o ponad 20% mniej w stosunku do ubiegłego roku). Znaczenie wpływów z rynku rosyjskiego systematycznie spada: w 1993 r. udział wydatków Rosjan we wpływach dewizowych z turystyki ogółem wyniósł 14%, w 1994 r. - ok 8% a w 1995 r. - niecałe 6%.

Rosja	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
	100,0	23,4	18,6
Średnia długość pobytu	4,0	5,0	4,1
zmiany, tendencje	↗	↗	↘
w roku 1995	↗		
Organizacja podróży	grupa zorganizowana indywidualnie	grupa zorganizowana	indywidualnie
zmiany, tendencje	indywidualnie ↗	grupa ↗	
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach	pobyt w miastach wypoczynek w górach objazd po kraju	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta bez zmian	miasta ↘ góry, morze ↗ w 1995 trend zatrzymany	
Miejsce noclegów	hotel, motel itp kwatery, pensjonaty	hotel, motel itp u rodziny, znajomych	hotel, motel itp
zmiany, tendencje	hotele bez zmian	hotele ↗	hotele ↗
Która wizyta?	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	wielokrotne wizyty ↗	pierwsze wizyty ↗	
Środek transportu	samochód pociąg	pociąg samochód autokar	pociąg samochód
zmiany, tendencje	samochód ↗ autokar ↗ pociąg ↘		
Co krytykowano?	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu
zmiany, tendencje	dojazd ↘ organizacja pobytu ↗ atrakcje ↗ w 1995 w dalszym ciągu atrakcje ↗		
Grupy wieku	25-34	25-34	25-34
zmiany, tendencje	35 do 54 ↗	w 1995 35 do 54 ↗	
Wykształcenie	średnie	średnie	średnie
zmiany, tendencje	wyższe ↘		

Litwa

W 1995 r. turyści z Litwy wydawali w Polsce przeciętnie 85 usd na osobę (16 usd na dzień pobytu). Podobnie jak w prawie wszystkich pozostałych krajach b. ZSRR notuje się tendencję spadkową. Długość pobytu tej grupy turystów nieco się zwiększyła, tak więc średnie wydatki na dzień pobytu spadły w większym stopniu, niż wydatki na osobę. Znacznie mniej Litwinów znalazło się w grupie turystów wydających najmniej (w 1994 r. - 57%, w 1995 r. - 33%) znacznie mniej liczna jest również grupa wydających najwięcej. Zatem wydatki Litwinów uległy pewnemu uśrednieniu. Notuje się również spadek wydatków odwiedzających jednodniowych z Litwy.

Łączne wpływy dewizowe z rynku litewskiego są niewielkie (najmniejsze wśród badanych krajów) i wyniosą w 1995 r. ok. 74 mln usd. W blisko 90% pochodzą one od turystów. Wpływy dewizowe z rynku litewskiego stanowią ok. 1.2% wpływów dewizowych Polski ogółem.

Litwa	razem	turystyka, wypoczynek	slużbowe, interesy
	100,0	20,8	18,9
Średnia długość pobytu	3,2	4,0	2,8
zmiany, tendencje	↗	↗	↗
w roku 1995	↗		
Organizacja podróży	indywidualnie grupa zorganizowana	grupa zorganizowana	grupa zorganizowana
zmiany, tendencje	w 1995 grupa ↗		indywidualnie
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju	pobyt w miastach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗	w 1995 miasta ↗ wyp. nad morzem ↗	objazd po kraju
Miejsce noclegów	hotel, motel itp u rodziny, znajomych	hotel, motel itp	hotel, motel itp
zmiany, tendencje	hotele ↗ pensjonaty ↗ rodzina/ znajomi ↗ (ale w 1995 już nie)		
Która wizyta?	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	wielokrotne wizyty ↗	wielokrotne wizyty ↗	
Środek transportu	samochód autokar	samochód autokar	samochód
zmiany, tendencje	pociąg ↗		pociąg
Co krytykowano?	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu	koszty organizacja pobytu
zmiany, tendencje	w 1995 koszty ↗		
Grupy wieku	25-34	25-34	25-34
zmiany, tendencje	bez zmian		
Wykształcenie	średnie	średnie	średnie
zmiany, tendencje	wyższe ↗		
Polskie pochodzenie	ponad 10%	ponad 10%	ponad 10%
zmiany, tendencje		(spadek, ale w 1995 już nie)	

Czechy

W ciągu trzech kwartałów 1995 r. przeciętne wydatki turystów z Czech wyniosły 90 usd na osobę (18 usd na dzień pobytu). Pomimo dość znacznego wzrostu w stosunku do analogicznego okresu 1994 r. (odpowiednio o 27% i 29%) Czesi - obok Słowaków i Litwinów - od lat należą do trzech najmniej wydających w Polsce narodów. Blisko połowa turystów z tego kraju wydaje w naszym kraju mniej, niż 50 usd na osobę, aczkolwiek notuje się i w tym względzie pozytywne tendencje. Osoby wydające na pobyt w Polsce więcej, niż 300 usd zdarzają się sporadycznie. W 1995 r. znacznie więcej wydają osoby deklarujące turystyczne cele podróży (o 42%), mniej - podróżujący służbowo (o 8% w stosunku do 1994 r.). Szybciej rosną wydatki osób podróżujących samotnie niż w towarzystwie rodziny lub znajomych, rośnie równocześnie rozpiętość między wydatkami tych dwóch grup.

Odwiedzający jednodniowi z Czech wydawali w ciągu trzech kwartałów 1995 r. 36 usd na osobę, tj. o 12% mniej niż w analogicznym okresie 1994 r. Osoby podróżujące służbowo przeznaczały na wydatki w Polsce o ponad połowę więcej, niż deklarujący turystyczne cele przyjazdu.

W latach 1993-1995 obserwujemy stałą tendencję wzrostową w wysokości przeciętnych wydatków turystów z Czech oraz tendencję spadkową w wydatkach odwiedzających jednodniowych.

Jeśli zachowane zostaną tendencje z trzech kwartałów 1995 r. to można przypuszczać, że łączne wpływy dewizowe z rynku czeskiego wyniosą blisko 0.5 mld dolarów (tj. ok. 7%), z czego blisko 90% stanowić będą wydatki odwiedzających jednodniowych. Udział rynku czeskiego we wpływach dewizowych ogółem w latach 1993-1995 systematycznie wzrasta.

Czechy	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
	100,0	59,4	13,0
Średnia długość pobytu	5,6	6,4	4,7
zmiany, tendencje	↕	↕	↔
w roku 1995	↔		
Organizacja podróży	indywidualnie grupa zorganizowana	indywidualnie grupa zorganizowana	indywidualnie
zmiany, tendencje	grupa ↗ (ale w 1995 już nie)		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju	pobyt w miastach objazd po kraju wypoczynek w górach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje		miasta ↗ objazd ↗ (ale w 1995 odwrócenie trendu)	
Miejsce noclegów	hotel, motel itp kwatery, pensjonat	hotel, motel itp kwatery, pensjonat	hotel, motel itp kwatery, pensjonat
zmiany, tendencje	hotele ↗		
Która wizyta?	druga	druga	druga, trzecia
zmiany, tendencje	pierwsze, drugie wizyty ↗		
Środek transportu	samochód autokar	samochód autokar	samochód
zmiany, tendencje	samochód ↗ autokar ↘		
Co krytykowano?	koszty niski standard usług stan sanitarny	niski standard usług stan sanitarny	niski standard usług koszty
zmiany, tendencje	koszty ↗ dojazd ↗ standard usług ↗		
Grupy wieku	35-44	25-34	35-44
zmiany, tendencje	25-34 ↗ 45 do 54 ↗, w 1995 bez zmian		
Wykształcenie	średnie	wyższe	wyższe
zmiany, tendencje	wyższe ↗		

Słowacja

Ze wszystkich badanych krajów Słowacy od lat wydaj w Polsce najmniej. Notuje się jednak dość wyraźną tendencję wzrostową: w ciągu trzech kwartałów 1995 r. ich wydatki zwiększyły się w porównaniu z analogicznym okresem 1994 r. o ponad 1/3 i ukształtowały się na poziomie 74 usd na osobę (14 usd na dzień pobytu). Wydatki osób deklarujących turystyczne cele pobytu są wyższe od ponoszonych przez osoby podróżujące w celach służbowych i rosną znacznie szybciej, niż wydatki przeciętne. Pomimo tych pozytywnych tendencji wzrostowych w dalszym ciągu ponad połowa Słowaków (w 1994 r. - ponad 2/3) wydaje w Polsce poniżej 50 dolarów na osobę

Odwiedzający jednodniowi ze Słowacji wydaj również najmniej ze wszystkich krajów ościennych (w ciągu trzech kwartałów 1995 r. - 26 usd, tj. zaledwie 43% średniej dla wszystkich badanych).

Można się spodziewać, że wpływy dewizowe z rynku słowackiego wyniosą w 1995 r. ok. 107 mln usd (tj. 1,6% wpływów ogółem), z czego ponad 90% stanowić będą wpływy od odwiedzających jednodniowych.

Słowacja	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
	100,0	39,3	18,9
Średnia długość pobytu	3,8	5,0	3,0
zmiany, tendencje	↗	↗	↔
w roku 1995	↗		
Organizacja podróży	grupa zorganizowana	grupa zorganizowana	
zmiany, tendencje	grupa ↘ indywidualnie ↗		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach	pobyt w miastach objazd po kraju wypoczynek w górach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↘ objazd po kraju ↗ góry ↘		
Miejsce noclegów	hotel, motel itp u rodziny, znajomych	hotel, motel itp kwatery, pensjonat	hotel, motel itp
zmiany, tendencje	hotele ↗	hotele ↗ pensjonaty ↗ rodzina/ znajomi ↘	
Która wizyta?	trzecia, czwarta	trzecia, czwarta	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	bez zmian		
Środek transportu	samochód autokar	samochód autokar	samochód
zmiany, tendencje		samochód ↗ w 1995	
Co krytykowano?	koszty stan sanitarny	koszty stan sanitarny	koszty niski standard usług
zmiany, tendencje	stan sanitarny ↗ koszty ↗ dojazd ↗	koszty bez zmian dojazd bez zmian	
Grupy wieku	35-44	35-44	35-44
zmiany, tendencje	młodzież ↗	w 1995 średni wiek ↗	
Wykształcenie	średnie	średnie	wyższe
zmiany, tendencje	wyższe ↗		

Ważniejsze rynki europejskie

Wydatki turystów z krajów Europy Zachodniej (poza Niemcami) oraz z Ameryki i Kanady uległy w 1995 r. dość znacznym wahnięciom. Przeprowadzone badania sugerują, że przeciętne wydatki (zarówno na osobę jak i na dzień pobytu) uległy we wszystkich krajach - z wyjątkiem Austrii - obniżeniu. Na podstawie wyników badań z trzech kwartałów trudno jeszcze stwierdzić, czy jest to skutek przeszacowania analogicznych wielkości dla 1994 r. czy też niedoszacowania wydatków poniesionych w roku 1995. Wśród turystów z krajów Europy Zachodniej i Ameryki istnieje ogromna rozbieżność pomiędzy wydatkami ponoszonymi przez osoby podróżujące służbowo oraz osoby deklaruje turystyczne cele pobytu jak też pomiędzy osobami podróżującymi samotnie i tymi, którym towarzyszy rodzina bądź znajomi. Niewielkie, przypadkowe zachwianie proporcji pomiędzy tymi segmentami rynku, niemożliwe do uniknięcia przy stosunkowo małej próbie, mogło spowodować znaczne wahnięcia wielkości przeciętnych wydatków, zarówno w 1994 r. jak i w 1995 r.

W celu złagodzenia występujących wahań i wyrównania trendu proponujemy oprzeć analizę wpływów z poszczególnych rynków na średnich ważonych wydatkach z lat 1993-1995.

Przewidywane wpływy dewizowe uzyskane w 1995 r. ze wszystkich pozostałych krajów (poza ościennymi) można oszacować na poziomie ok. 800 mln usd, tj. o ok. 30% mniej, niż w 1994 r. Na spadek ten w znacznej części składa się prognozowane obniżenie liczby przyjazdów z większości krajów zachodnich.

Austria

Turyści z Austrii wydawali w analizowanym okresie ok. 224 usd na osobę (35 usd na dzień pobytu), tj. nieco więcej niż Niemcy i Francuzi ale mniej niż turyści z pozostałych krajów europejskich. Dość niskie wydatki Austriaków tłumaczy się znacznym udziałem przyjazdów Polonii do rodzin. W latach 1993-1995 do Polski przyjeżdżało przeciętnie rocznie 300 tys turystów z Austrii, przeciętne roczne wpływy dewizowe z tego rynku można oszacować na poziomie ok. 67 mln usd co stanowi 2.3% łącznych wpływów dewizowych z tytułu przyjazdu turystów.

Austria	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
Średnia długość pobytu	6,1	58,4 5,9	25,2 4,2
zmiany, tendencje	↕	↕	↘
w roku 1995	↗		
Organizacja podróży	indywidualnie	grupa	indywidualnie
zmiany, tendencje	grupa ↗ (w 1995 już nie)		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju w górach	objazd po kraju w górach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗		
Miejsce noclegów	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel
zmiany, tendencje	w 1995 hotele ↗	camping ↗	hotele ↗
Która wizyta?	czwarta lub więcej	pierwsza	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	pierwsze wizyty ↘		
Co krytykowano?	stan sanitarny niski standard usług	stan sanitarny	stan sanitarny niski standard usług
zmiany, tendencje	koszty ↗ dojazd ↗ stan sanitarny ↘ w 1995 poprawa		
Grupy wieku	35-44	35-44	35-44
zmiany, tendencje	w 1995 starsi ↗		
Wykształcenie	wyższe	wyższe/śred	wyższe
zmiany, tendencje	bez zmian		
Polskie pochodzenie	ponad 10%		ponad 10%
zmiany, tendencje	↘		

Beneluks

Podobnie jak w przypadku rynku skandynawskiego średnie roczne wydatki turystów z krajów Beneluxu wyniosły ok. 282 usd na osobę (35 usd na dzień pobytu). Przeciętna długość pobytu turystów z Beneluxu jest obecnie nieco większa niż gości ze Skandynawii co niekorzystnie wpływa na wysokość średnich wydatków na dzień pobytu. W latach 1993 - 1995 do Polski przyjeżdżało średnio rocznie 435 tys. turystów z krajów Beneluxu. Tak więc przeciętne roczne wpływy dewizowe z tej grupy krajów można oszacować na poziomie 123 mln usd (tj.. 4.1% łącznych wpływów dewizowych z tytułu przyjazdu turystów).

Benelux	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
Średnia długość pobytu	5,1	44,1 6,7	31,9 3,9
zmiany, tendencje	↔	↕	↔
w roku 1995	↗	↗	
Organizacja podróży	indywidualnie	indywidualnie	zapr.inst indywidualnie
zmiany, tendencje	grupa ↗ w 1995 grupa ↘		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju	pobyt w miastach objazd po kraju w górach objazd ↗	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗		
Miejsce noclegów	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel kwatery, pensjonat hotel ↗ rodzina, znajomi ↘	hotel, motel
zmiany, tendencje			
Która wizyta?	pierwsza	pierwsza	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	w 1995 pierwsza ↗		
Co krytykowano?	stan sanitarny dojazd	stan sanitarny niski standard usług koszty ↗	stan sanitarny niski standard usług
zmiany, tendencje	ogólna poprawa		
Grupy wieku	25-34 35-44	25-34	35-44 25-34
zmiany, tendencje	25-34 ↗	w 1995 starsi ↗	
Wykształcenie	wyższe	wyższe	wyższe
zmiany, tendencje	bez zmian		

Skandynawia

W latach 1993-1995 średnie roczne wydatki turystów ze Skandynawii wyniosły ok. 281 usd na osobę (44 usd na dzień pobytu), a więc przewyższały wielkości przeciętne o ponad 2/3. Skandynawowie wydają mniej więcej tyle samo, co turyści z Beneluksu, mniej niż Amerykanie, Brytyjczycy i Włosi, więcej niż Francuzi i Niemcy. W analizowanym okresie do Polski przyjeżdżało średnio rocznie 458 tys. Skandynawów. Szacuje się, że przeciętne roczne wpływy dewizowe z tej grupy krajów wynosiły ok. 129 tys. usd co stanowiło ok. 4.3% łącznych wpływów dewizowych z tytułu przyjazdu turystów.

Skandynawia	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
Średnia długość pobytu	6,7	46,6 7,8	28,8 5,1
zmiany, tendencje	↗	↗	↗
w roku 1995		↗	
Organizacja podróży	indywidualnie	indywidualnie	zapr.inst
zmiany, tendencje	indywidualnie ↗ w 1995 grupa ↗		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju	pobyt w miastach objazd po kraju w górach wyp. nad morzem ↗ objazd ↗	pobyt w miastach
zmiany, tendencje			
Miejsce noclegów	hotel, motel rodzina, znajomi	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel
zmiany, tendencje	hotele ↗ rodzina, znajomi ↗		
Która wizyta?	czwarta lub więcej	pierwsza	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje		pierwsze wizyty ↗ wielokrotne ↗	
Co krytykowano?	stan sanitarny niski standard usług	stan sanitarny dojazd	stan sanitarny niski standard usług
zmiany, tendencje	koszty ↗ dojazd ↗ (w 1995 tylko dojazd) informacja ↗ usługi tur. i stan sanitarny ↗		
Grupy wieku	35-44 25-34	35-44	35-44
zmiany, tendencje	bez zmian		
Polskie pochodzenie			ponad 10%
zmiany, tendencje		↗	

Francja

W latach 1993-1994 Francuzi wydawali w Polsce relatywnie mało, tj. średnio rocznie 188 usd na osobę i 30 usd na dzień pobytu. Jest to wprawdzie o 12% więcej, niż wynosi średnia dla całej badanej populacji turystów ale z krajów Europy Zachodniej jedynie Niemcy wydają od Francuzów mniej. Do Polski przyjeżdżało w tym okresie przeciętnie rocznie 286 tys. turystów z Francji, można więc w przybliżeniu oszacować, że przeciętnie rocznie wpływy dewizowe z tego rynku wynosiły ok. 54mln usd (tj.. ok. 2% wpływów z przyjazdów turystów ogółem).

Francja	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
Średnia długość pobytu	6,0	31,3 6,5	27,0 5,8
zmiany, tendencje w roku 1995	↔	↗ ↗	↘
Organizacja podróży	zapr.inst indywidualnie	grupa indywidualnie	zapr.inst
zmiany, tendencje			
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju	objazd po kraju w górach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗ w 1995 objazd ↘	w górach ↘	
Miejsce noclegów	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel	hotel, motel
zmiany, tendencje	hotele ↗		
Która wizyta?	druga	pierwsza	trzecia
zmiany, tendencje	wielokrotne ↗	pierwsza ↗	pierwsza ↘
Co krytykowano?	dojazd	stan sanitarny	dojazd
zmiany, tendencje	dojazd ↗ usługi ↘ informacja ↘ stan sanitarny ↘	niski standard usług dojazd ↘ koszty ↘	niski standard usług
Grupy wieku	25-34 35-44	25-34 35-44	25-34 35-44
zmiany, tendencje	młodzi ↘ 45 do 54 ↗		
Wykształcenie	wyższe	wyższe/śred	wyższe
zmiany, tendencje	bez zmian		
Polskie pochodzenie	ponad 10%		
zmiany, tendencje	↘		

Wlk. Brytania

Turyści z Wlk. Brytanii wydawali w latach 1993-1995 przeciętnie rocznie 346 usd. Wyższa średnia cechuje jedynie przyjazdy z krajów Ameryki Północnej. przeciętne wydatki Brytyjczyków były w tym okresie ponad dwa razy wyższe, niż średnia wydatków turystów ogółem. Do Polski przyjeżdżało w analizowanym okresie przeciętnie rocznie 168 tys. Brytyjczyków, można więc oszacować przeciętne roczne wpływy dewizowe na poziomie 58 mln usd (tj., ok. 2% wpływów z przyjazdów turystów ogółem).

Wlk Brytania	razem	turystyka, wypoczynek	slużbowe, interesy
Średnia długość pobytu	6,7	29,3 8,1	47,8 5,3
zmiany, tendencje	↕	↕	↕
w roku 1995		↗	
Organizacja podróży	indywidualnie	indywidualnie	indywidualnie
zmiany, tendencje	indywidualnie ↗ w 1995 grupa ↗		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach pobyt na wsi	pobyt w miastach objazd po kraju	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗	wyp. w górach ↗ lasy, jeziora ↗	
Miejsce noclegów	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel kwatery, pensjonat	hotel, motel
zmiany, tendencje	hotele ↗ rodzina, znajomi ↗		
Która wizyta?	druga	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	pierwsze wizyty ↗		
Co krytykowano?	stan sanitarny niski standard usług	stan sanitarny niski standard usług	dojazd niski standard usług
zmiany, tendencje	ogólna poprawa		
Grupy wieku	35-44	35-44	35-44
zmiany, tendencje	w 1995 starsi ↗	młodzież ↗	
Wykształcenie	wyższe	wyższe	wyższe
zmiany, tendencje	bez zmian		

Włochy

Rynek włoski cechuje dość wysoki w porównaniu z pozostałymi krajami europejskimi poziom wydatków przeciętnych (średnio rocznie 298 usd na osobę, tj.. 40 usd na dzień pobytu) i najniższy poziom przyjazdów (155 tys). Przeciętne roczne wpływy dewizowe z tego rynku można oszacować na poziomie 46 mln usd co stanowi 1.6% łącznych wpływów dewizowych z tytułu przyjazdu turystów.

Włochy	razem	turystyka, wypoczynek	służbowe, interesy
Średnia długość pobytu	6,5	33,6 9,7	33,3 5,2
zmiany, tendencje	↕	↕	↗
Organizacja podróży	indywidualnie	indywidualnie zapr. pryw.	indywidualnie zapr. inst
zmiany, tendencje	grupa ↗ indywidualnie/ biuro ↗		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach objazd po kraju	pobyt w miastach w lasach, nad jeziorami	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	miasta ↗ lasy, jeziora ↗		
Miejsce noclegów	hotel, motel rodzina, znajomi	rodzina, znajomi hotel, motel	hotel, motel
zmiany, tendencje	bez zmian		
Która wizyta?	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej	czwarta lub więcej
zmiany, tendencje	lekki wzrost wielokrotnych wizyt, w 1995 zatrzymany		
Co krytykowano?	stan sanitarny dojazd	dojazd stan sanitarny	dojazd stan sanitarny
zmiany, tendencje	koszty ↗ stan sanitarny ↗ w 1995 informacja	koszty ↗	
Grupy wieku	25-34	25-34	35-44
zmiany, tendencje	w 1995 młodzież ↗		
Wykształcenie	wyższe/śred	wyższe	średnie
zmiany, tendencje	bez zmian		
Polskie pochodzenie	ponad 10%	ponad 10%	
zmiany, tendencje	bez zmian		

USA, Kanada

Rynek amerykański jest najbardziej (poza krajami ościennymi) interesującym dla Polski rynkiem turystyki przyjazdowej. Amerykanie i Kanadyjczycy wydaj w Polsce najwięcej (przeciętnie rocznie 758 usd), ich pobyty są najdłuższe (przebywają w Polsce blisko trzy razy dłużej, niż przeciętni turyści) a średnie wydatki dzienne nie odbiegają in minus od analogicznych wskaźników charakteryzujących turystykę z krajów Europy Zachodniej (wyższe wydatki dzienne deklarują jedynie Brytyjczycy). W tej grupie krajów wpływy dewizowe z rynku amerykańskiego, oszacowane na poziomie ok. 154 mln usd, są najwyższe i stanowi ok. 5.2% wpływów dewizowych z tytułu przyjazdu turystów.

USA & Kanada	razem	turystyka, wypoczynek	slużbowe, interesy
Średnia długość pobytu	15,8	32,7 12,7	32,7 13,3
zmiany, tendencje	↗	↗	↗
w roku 1995	↗		
Organizacja podróży	indywidualnie	indywidualnie	zapr.inst
zmiany, tendencje	grupa ↗		
Charakterystyka pobytu	pobyt w miastach	pobyt w miastach	pobyt w miastach
zmiany, tendencje	objazd po kraju miasta ↗	objazd po kraju	miasta ↗
Miejsce noclegów	hotel, motel	hotel, motel	hotel, motel
zmiany, tendencje	rodzina, znajomi bez zmian	kwatera, pensjonat	
Która wizyta?	czwarta lub więcej	pierwsza	pierwsza
zmiany, tendencje		wielokrotne wizyty ↗	
Co krytykowano?	stan sanitarny	niski standard usług	niski standard usług
zmiany, tendencje	niski standard usług poprawa	brak informacji w 1995 dojazd ↗	stan sanitarny
Grupy wieku	25-34	25-34	35-44
zmiany, tendencje	35-44	55 i więcej 35 do 44 ↗	45-54
Wykształcenie	wyższe	wyższe	wyższe
zmiany, tendencje			
Polskie pochodzenie	ponad 10%	ponad 10%	

Cele przyjazdów do Polski

Cele pobytu przedstawiamy w następującym układzie:

- średnia ważona z lat 1992 - 1994,
- trendy zaobserwowane w latach 1992 - 1994
- cele pobytu w trzech kwartałach 1995 roku

Zwłaszcza w odniesieniu do krajów innych niż sąsiadujące z Polską, zaleca się korzystać raczej z uśrednionych danych za lata 1992 - 1994, co pozwala pominąć wpływ przypadkowych wahań. Wydaje się także, że zaznaczone w tabelach 11 i 14 tendencje wznoszące [↗] lub opadające [↘], lepiej obrazują trendy w odpowiednich segmentach, niż dane z trzech kwartałów bieżącego roku (zbyt mała próba turystów z takich krajów, jak Austria, Włochy, czy USA.).

Tab. 1. Cele pobytu w Polsce 1992 - 1994

	Ogółem	Niemcy	b. ZSRR	Ukraina	Białoruś	Rosja	Litwa	Cze&Sło	Czechy	Słowacja
typowa turystyka	26,8%	33,0%	20,7%	17,7%	22,2%	23,4%	20,8%	45,5%	59,4%	39,3%
odw. krewnych, znajomych	21,6%	25,6%	19,5%	27,0%	15,4%	14,9%	8,8%	19,7%	16,7%	15,8%
interesy, służbowe	24,5%	30,2%	20,8%	20,5%	25,3%	18,6%	18,9%	13,5%	13,0%	18,9%
zakupy	43,5%	28,7%	55,6%	55,6%	57,5%	62,4%	42,9%	30,4%	19,7%	32,0%
motywy religijne	3,2%	3,0%	3,4%	3,9%	2,0%	2,8%	5,4%	3,0%	1,9%	5,0%
odw. miejsca pochodzenia	5,8%	9,2%	3,2%	4,1%	2,3%	2,2%	4,2%	3,1%	3,7%	2,9%
transyt	9,0%	8,2%	10,0%	6,8%	5,4%	14,0%	16,3%	4,9%	4,0%	6,9%
inne	10,2%	7,4%	12,6%	13,2%	11,1%	9,3%	18,7%	6,0%	1,9%	10,5%

Tab. 2. Cele pobytu w Polsce: trendy 1992 - 1994

	Ogółem	Niemcy	b. ZSRR	Ukraina	Białoruś	Rosja	Litwa	Cze&Sło	Czechy	Słowacja
typowa turystyka	↔	↗	↘	↘	↗	↔	↗	↗	↗	↔
odw. krewnych, znajomych	↗	↗	↘	↗	↘	↘	↘	↘	↗	↗
interesy, służbowe	↗	↘	↗	↗	↔	↗	↗	↗	↘	↗
zakupy	↔	↘	↔	↗	↗	↘	↗	↘	↘	↘
motywy religijne	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↗	↘	↘	↘
odw. miejsca pochodzenia	↘	↘	↘	↘	↗	↗	↘	↗	↗	↘
transyt	↔	↗	↔	↗	↗	↗	↘	↗	↗	↗

Tab. 3. Cele pobytu w Polsce w 1995 roku

	Ogółem	Niemcy	b. ZSRR	Ukraina	Białoruś	Rosja	Litwa	Cze&Sło	Czechy	Słowacja
typowa turystyka	29,9%	35,0%	16,9%	13,5%	18,1%	23,9%	19,0%	58,0%	61,6%	38,6%
odw. krewnych, znajomych	17,0%	23,7%	12,0%	17,1%	13,7%	7,2%	7,6%	17,0%	15,4%	26,3%
interesy, służbowe	21,0%	21,1%	21,4%	23,8%	22,2%	24,9%	10,8%	11,5%	11,0%	14,1%
zakupy	34,2%	19,0%	59,6%	63,4%	70,3%	50,7%	48,8%	8,9%	7,8%	14,6%
motywy religijne	1,9%	0,9%	1,2%	1,0%	0,3%	1,8%	2,7%	0,5%	0,5%	0,5%
odw. miejsca pochodzenia	2,2%	3,0%	1,2%	1,1%	0,7%	0,7%	3,1%	2,3%	2,4%	1,7%
transyt	4,7%	3,7%	4,7%	2,8%	3,2%	6,9%	8,9%	2,1%	1,4%	6,2%
inne	8,8%	5,4%	12,8%	17,9%	5,0%	12,8%	7,9%	4,7%	4,6%	4,6%

Tab. 4. Cele pobytu w Polsce 1992 - 1994 (rynki zachodnie)

	Austria	Benelux	Skandy- nawia	Eur. zach i Węgry	Francja	Wlk. Brytania	Włochy	Ameryka płn
typowa turystyka	58,4%	44,1%	46,6%	41,5%	31,3%	29,3%	33,6%	32,7%
odw. krewnych, znajomych	19,3%	16,1%	21,8%	14,8%	19,7%	15,1%	14,2%	36,9%
interesy, służbowe	25,2%	31,9%	28,8%	43,1%	27,0%	47,8%	33,3%	32,7%
zakupy	5,8%	6,5%	7,8%	16,7%	6,7%	4,6%	16,5%	2,8%
motywy religijne	0,3%	3,1%	3,5%	2,7%	23,0%	3,0%	1,9%	4,0%
odw. miejsca pochodzenia	8,2%	5,1%	10,7%	5,2%	10,5%	6,8%	13,3%	12,4%
transyt	6,0%	18,1%	12,1%	6,7%	11,7%	14,8%	13,5%	5,3%

Tab. 5. Cele pobytu w Polsce: trendy 1992 - 1994 (rynki zachodnie)

	Austria	Benelux	Skandy- nawia	Eur. zach i Węgry	Francja	Wlk. Brytania	Włochy	Ameryka płn
typowa turystyka	↗	↗	↘	↗	↗	↗	↗	↗
odw. krewnych, znajomych	↗	↗	↘	↗	↗	↗	↗	↗
interesy, służbowe	↗	↘	↗	↗	↗	↗	↗	↗
zakupy	↗	↔	↗	↗	↘	↔	↗	↗
motywy religijne	b. d.	↗	↗	↘	↗	↗	↗	↗
odw. miejsca pochodzenia	↘	↗	↘	↗	↘	↗	↘	↗
transyt	↗	↘	↗	↗	↘	↘	↘	↘

Tab. 6. Cele pobytu w Polsce w 1995 (rynkі zachodnie)

	Austria	Benelux	Skandy- nawia	Eur. zach i Węgry	Francja	Wlk. Brytania	Włochy	Ameryka płn
typowa turystyka	17,6%	60,9%	22,6%	34,3%	60,0%	49,4%	40,9%	47,3%
odw. krewnych, znajomych	5,7%	13,0%	13,7%	15,2%	14,0%	13,9%	23,5%	63,4%
interesy, służbowe	54,5%	23,0%	16,2%	46,8%	19,1%	24,2%	39,4%	7,5%
zakupy	5,3%	6,5%	6,0%	0,8%	1,2%	3,2%	0,0%	3,2%
motywy religijne	0,0%	3,8%	23,0%*	1,6%	1,6%	1,4%	7,6%	7,1%
odw. miejsca pochodzenia	0,0%	4,8%	0,7%	2,4%	0,7%	6,0%	7,6%	21,7%
tranzyt	4,2%	2,0%	24,2%	10,0%	0,3%	3,1%	3,8%	0,7%
inne	29,6%	1,6%	8,0%	3,9%	7,8%	8,5%	0,0%	5,8%

źródło: badania IT

*) oczywisty błąd zbyt małej próby (jeden, dwa autokary z grupami pielgrzymkowymi mogą zakłócić ogólny obraz). Jeśli jednak dodamy "cele religijne" do "typowej turystyki" otrzymamy rezultaty nie odbiegające od średniej wieloletniej.

Analiza wydatków - uzupełniające tabele

Tab. 1. Przeciętne wydatki turystów za trzy kwartały 1994 r. i 1995 r. w usd

Kraj	1994*		1995*		1994*=100	
	na osobę	na osobo-dzień	na osobę	na osobo-dzień	na osobę	na osobo-dzień
Niemcy	178	32	193	35	108.4	109.4
Czechy	71	14	90	18	126.8	128.6
Słowacja	55	12	74	14	134.6	116.7
Kraje b.ZSRR	178	36	124	29	69.7	80.6
- Rosja	238	45	196	41	82.4	91.1
- Ukraina	97	24	134	29	138.1	120.8
- Białoruś	194	33	96	32	49.5	97.0
- Litwa	92	23	85	16	92.4	69.6
Francja	345	46	155	26	45.0	56.5
Wlk.Bryt.	558	77	238	36	42.7	46.8
Skandynawia	324	47	216	39	66.7	83.0
Beneluks	310	48	238	31	76.8	64.6
Austria	162	21	331	71	204.3	338.1
Włochy	290	48	223	25	76.9	52.1
USA, Kanada	851	45	391	29	46.0	64.4
Ogółem (śr.ważona)	170	31	175	32	102.9	103.2

* za trzy kwartały

Tab. 2 Rozkład wydatków turystów na osobę z wybranych krajów (za trzy kwartały 1994r.) w procentach

Kraje	< 50 usd	50.1- 100 usd	100.1- 150 usd	150.1- 200 usd	200.1- 300 usd	300.1- 500 usd	500.1- 1000 usd	1000.1 i więcej
Ogółem	27.54	27.48	13.24	7.88	7.81	9.92	5.01	1.12
Niemcy	15.62	30.61	16.78	8.98	9.66	12.14	5.73	0.49
Czechy	48.72	31.95	9.71	5.07	2.90	1.30	0.26	0.09
Słowacja	66.02	19.78	6.80	3.28	2.91	1.21	0.00	0.00
Rosja	40.29	15.50	7.67	5.06	6.85	11.91	8.48	4.24
Ukraina	48.84	24.51	9.30	7.69	4.11	4.83	0.54	0.18
Białoruś	40.58	20.83	5.98	7.79	7.43	9.06	4.35	3.99
Litwa	56.71	25.93	5.32	3.70	2.78	3.01	1.85	0.69
Francja	11.36	12.50	13.64	5.68	14.77	29.55	6.82	5.68
Wlk. Bryt	5.48	6.85	5.48	8.22	15.75	22.60	22.60	13.01
Skandynawia	7.89	15.00	8.16	11.58	16.58	26.84	12.63	1.32
Beneluks	13.54	12.50	11.46	12.50	9.38	26.04	11.46	3.12
Austria	11.11	28.99	23.19	17.87	7.73	8.70	1.93	0.48
Włochy	4.17	0.00	8.33	8.33	33.33	45.83	0.00	0.00
USA, Kanada	8.60	11.83	1.08	2.15	4.30	10.75	37.63	23.66

Tab. 3 Rozkład wydatków turystów na osobę z wybranych krajów (za trzy kwartały 1995r.) w procentach

Kraj	< 50 usd	50.1- 100 usd	100.1- 150 usd	150.1- 200 usd	200.1- 300 usd	300.1- 500 usd	500.1- 1000 usd	1000.1 i więcej
Ogółem	23.76	21.46	18.53	9.72	12.00	8.65	4.92	0.96
Niemcy	14.73	25.28	19.83	9.19	12.64	11.03	6.24	1.06
Czechy	46.60	14.60	18.25	8.83	10.70	0.85	0.17	0.00
Słowacja	51.72	21.11	16.36	3.96	6.07	0.53	0.26	0.00
Rosja	33.98	20.00	14.46	8.92	9.16	6.27	4.82	2.41
Ukraina	39.16	21.68	12.24	7.87	10.49	6.47	2.10	0.00
Białoruś	65.46	11.91	6.62	2.29	5.54	5.42	2.29	0.48
Litwa	33.49	38.60	20.00	6.05	0.47	1.40	0.00	0.00
Francja	6.80	26.84	30.76	14.17	12.33	6.22	2.65	0.23
Wlk. Bryt.	5.72	16.77	20.91	24.46	17.55	9.07	3.75	1.78
Skandynawia	11.66	18.88	18.88	14.45	21.68	8.62	4.43	1.40
Beneluks	9.30	13.07	28.39	13.07	14.57	10.30	10.80	0.50
Austria	15.91	13.64	15.91	4.55	11.36	18.18	13.64	6.84
Włochy	2.74	21.92	8.22	38.36	16.44	4.11	5.48	2.74
USA, Kanada	15.15	0.00	10.61	12.12	21.21	24.24	12.12	4.55

Tab. 4. Przeciętne wydatki turystów zagranicznych za 3 kwartały 1994 i 1995r. (wg celu podróży) w usd

Kraj	1994*		1995*		1994=100	
	cele turystyczne	cele slużbowe	cele turystyczne	cele slużbowe	cele turystyczne	cele slużbowe
Ogółem	195	224	196	193	100.5	86.2
Niemcy	256	166	221	166	86.3	100.0
Czechy	82	100	116	92	141.5	92.0
Słowacja	74	73	98	71	132.4	97.3
Rosja	179	260	277	284	154.8	109.2
Ukraina	44	190	206	172	468.2	90.5
Białoruś	267	189	187	104	70.0	55.0
Litwa	61	141	104	78	170.5	55.3
Francja	321	549	163	147	50.8	26.8
Wlk. Bryt.	262	562	183	449	69.9	79.9
Skandynawia	290	572	196	231	67.6	40.4
Beneluks	164	474	278	184	169.5	38.8
Austria	139	514	74	300	53.2	58.4
Włochy	288	281	218	215	75.7	76.5
USA, Kanada	560	600	148	1525	26.4	254.2

* za trzy kwartały 1995

Tab. 5. Przeciętne wydatki turystów zagranicznych na osobę za trzy kwartały 1994 i 1995r. (wg liczby podróżujących osób) w usd

Kraj	1994*		1995*		1994=100	
	samotnie	z rodziną, znajomymi	samotnie	z rodziną, znajomymi	samotnie	z rodziną, znajomymi
Ogółem	329	151	267	163	81,2	108,0
Niemcy	237	173	202	192	85,2	111,0
Czechy	93	69	130	89	139,8	129,0
Słowacja	107	50	66	75	61,7	150,0
Rosja	359	213	344	141	95,8	66,2
Ukraina	167	91	195	124	116,8	136,3
Białoruś	320	168	169	71	52,8	42,3
Litwa	260	71	96	81	36,9	114,1
Francja	402	261	302	140	61,4	53,6
Wlk. Bryt.	797	319	529	183	66,4	57,4
Skandynawia	515	276	308	197	59,8	71,4
Beneluks	488	199	365	226	74,8	113,6
Austria	271	139	614	169	226,6	121,6
Włochy	224	317	435	186	194,2	58,7
USA, Kanada	1060	670	1044	260	98,5	38,8

Tab. 6. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych wg krajów za trzy kwartały 1994 i 1995 (usd)

Kraj	Wydatki na osobę		1994*=100
	1994*	1995*	
Niemcy	51	69	135,3
Czechy	41	36	87,8
Słowacja	19	26	136,8
Litwa	75	49	65,3
Białoruś	77	56	72,7
Rosja	88	79	89,8
Ukraina	81	102	125,9
Ogółem (śr. ważona)	49	60	122,5

*za trzy kwartały 1995r.

Tab. 7. Wydatki odwiedzających jednodniowych wg krajów i celu podróży (za trzy kwartały 1994 r i 1995 r.) w usd

Kraj	1994*		1995*		1994*=100	
	turystyczne	slużbowe	turystyczne	slużbowe	turystyczne	slużbowe
Ogółem	55	66	54	69	98.2	104.6
Niemcy	52	57	69	73	132.7	128.1
Czechy	44	40	38	59	86.4	147.5
Słowacja	17	168	25	39	147.1	23.2
Litwa	49	75	61	39	124.5	52.0
Białoruś	74	220	56	43	75.7	19.6
Rosja	127	133	78	113	61.4	85.0
Ukraina	83	125	106	150	127.7	120.0

* za trzy kwartały

Tab. 8. Wydatki odwiedzających jednostniowych wg krajów i deklarowanego celu podróży (1993 - 1995*) w *usd*

Kraj	1993		1994		1995*	
	turystyczne	służbowe	turystyczne	służbowe	turystyczne	służbowe
Niemcy	38	66	54	58	69	73
Czechy	44	33	38	48	38	59
Słowacja	23	22	16	159	25	39
Litwa	38	34	53	71	61	39
Białoruś	15	.	51	163	56	43
Rosja	28	6	123	141	78	113
Ukraina	45	.	83	125	106	150
Ogółem	36	60	59	90	54	69

* za trzy kwartały

Tab. 9. Szacunkowe wpływy za 3 kwartały 1994r. i 1995r. (wg krajów) w *mln usd*

Kraj	1994		1995		Prognoza na 1995r.	
	turyści	odwiedz. jednod.	turyści	odwiedz. jedn.	turyści	odwiedz. jedn.
Niemcy	735	1404	812	1952	1050	2765
Czechy	22	244	32	321	50	435
Słowacja	5	30	7	121	10	97
b.ZSRR	953	58	810	158	1075	235
- Rosja	354	7	272	12	350	17
- Ukraina	170	16	293	96	410	148
- Białoruś	200	20	137	34	180	50
- Litwa	59	11	54	8	70	10
- inne b. ZSRR	170	4	54	8	65	10
Pozostałe kraje	880	-	541	-	800	-
Razem wydatki cudzoziemców	2595	1736	2202	2552	2985	3532
Wpływy ze sprzedaży usług turyst. za granicą	92		153		210	
Wpływy ogółem	4423		4907		6727	